

HET KERSTJOODJE

door GEORGE VAN AALST

W. KIRCHNER - AMSTERDAM

HET KERSTJODJE

„Baas, hebt U ook een boek, waarin staat over Jezus?”

HET KERSTJODJE

DOOR

GEORGE VAN AALST

GEÏLLUSTREERD DOOR J. G. KESLER

W. KIRCHNER — AMSTERDAM

HOOFDSTUK I.

DE NIEUWE BUREN.

„Ik schei er uit,” riep Frans Vermetten tot z'n kleine zusje.
„Hè, wat flauw!” vond Elly, die weerbarstige krulletjes van 't opgewonden gezichtje wegstreek.

„Ik vind het niks leuk,” legde Frans uit.

„Jij vindt nooit iets leuk,” verweerde Elly zich, maar ze kòn ook niet begrijpen, dat een jongen van tien, elf jaar spelletjes van een meisje van zeven, flauw vinden moet.

„Wat ga je nou doen?” vroeg ze.

„Ik weet niet.”

En Frans keek besluiteloos om zich heen.

Vervelend, dat Dickie, z'n speelkameraadje, dat vroeger naast hem woonde, nu weg was; met Dickie, die ook al elf was, kon je veel leuker spelen dan met Elly.

Met eenig verlangen in zijn blikken keek Frans over de heining van 't leege huis.

't Zag er eenzaam en doodsch uit. Voor de ramen geen gordijnen. En voor zoover je naar binnen kon kijken door die kale ramen zag je een leege kamer.

Toch had 't leege huis iets aantrekkelijks voor Frans, evenals voor alle jongens.

't Was wel een beetje een durf, zoo zonder vader of moeder in zoo'n groot, hol huis te gaan, maar...

„Ik weet wat,” riep Frans.

En Elly, blij, dat hij weer met haar wilde gaan spelen, zei begeerig: „Nou, wat dan?”

„Willen we” — en Frans' stem daalde tot in een graad van groote geheimzinnigheid — „willen we in 't leege huis gaan?”

„Daar is nu héélemaal niets aan,” vond Elly teleurgesteld.

„Nou, fijn,” verleide Frans, die zeker niets anders wist te zeggen.

„Nee...,” trok Elly haar neusje op.

Maar daar schoot Frans wat in de gedachten:

„Je kunt er reuze verstoppertje spelen . . .”

Vol verwachting keek hij naar blonde Elly en in haar blauwe oogjes blonk iets van vreugde, toen ze Frans over verstoppertje hoorde spreken.

„En je wou geen . . .,” aarzelde Elly.

„Maar in 't leege huis wel. Daar is 't veel fijner. Doen?” viel Frans haar in de rede.

„Ja,” vond Elly, nu bereid. Alleen had ze natuurlijk niet in zoo'n groot hol huis gedurfd, maar met Frans, die al zoo groot was . . .

En de groote Frans holde weg om de ladder uit het tuinschuurtje te halen.

Eerst klom Frans op een tuinstoel en van daar op de heining, en met inspanning van alle krachten trok hij nu de ladder in den anderen tuin.

Ziezo, nu was de overtocht verzekerd.

Elly werd van den tuinstoel ook op de heining gesjord, zoodat ze rood zag van inspanning, en weldra stonden ze in Dickie's tuin.

Wat was hier alles leeg, nu die leuke Dick er niet meer was!

En daar voor hen, plomp, zwijgend, stond het leege huis.

„Er in!” zei Frans, en hij greep Elly bij de hand, zich beschermer voelend over kleine zus, vóór hij het groote, onbekende gebied ging betreden.

Toch tikte er in Fransjes hartje ook wel iets van angst, maar dat mocht Elly niet merken.

Door de keukendeur gingen ze binnen.

„O, wat leeg!” riep Elly.

„Stil, meid,” kneep Frans haar in de hand. Die stem van Elly kaatste zoo akelig terug in de koele gang. Iedere nieuwe kamer, die Frans binnenging, deed hem een overwinning op zichzelf behalen.

En 't blonde, aardig-kleurige jongensgezicht stond al heel bleekjes.

Toch ging hij zich langzamerhand meer op zijn gemak voelen en hij kreeg niet weinig eerbied voor zijn eigen moed om zoo maar een leeg huis binnen te sluipen.

Zou Dickie dat gedurfd hebben, of Bram of Kees . . .?

's Avonds, dacht Frans, in zoo'n leeg huis . . . brrr . . . dat deed hij voor geen geld.

Wel hield Pa hem altijd voor, dat er geen spoken waren, maar . . .

Toen hij laatst met Corrie, de meid, op zolder was 's avonds, toen had hij toch wel geluiden gehoord.

Neen, altijd maar liever in 't licht zijn, dan kon je zien of er spoken waren, en vlug op den loop gaan.

Elly kreeg opeens ook een angstige gedachte:

„Zeg, Frans, als we er eens niet meer uit kunnen . . .”

Frans verbleekte.

Daar had hij niet aan gedacht.

Brrr! Dan vannacht hier . . . spoken waren er wel niet, maar je kon nooit weten . . . En als er eens katten op den zolder waren . . . brrr . . .

En weg holde Frans, om te zien, of de keukendeur nog wel een veiligen aftocht waarborgde.

Gelukkig!

„En nou verstoppertje spelen,” drong Elly.

„Goed, ik ben 'm!” gaf Frans toe.

Zusje weg.

„Kom maar!” klonk het na een poosje. Frans schrok er zoowaar nog van.

't Klonk ook zoo akelig.

Maar weldra was in de vreugde van 't spel, dat hier zoo ècht gespeeld kon worden in dat leege huis met z'n kasten, hoeken en gaten, het heele huis vervuld van 't blijde gejubel der beide kinderen.

Jongens, jongens, wat genoten ze!

Misschien hadden ze met het donker hier nog wel gezeten, als er niet iets heel griezelijks gebeurd was.

Iets, dat in 't begin Frans' angst voor spoken weer heel erg aanwakkerde.

Elly was 'm en Frans moest zich verstoppen.

Nu, vele plaatsjes kenden ze al, dus moest Frans een extra verborgen plekje zoeken.

In z'n stoutmoedigheid ging hij dus tot de bovenste verdieping.

Ha, daar was nog een klein kamertje!

Frans sloop er in en wilde juist roepen: „Kom maar”, toen z'n mond wijd geopend bleef, de woorden bleven in z'n keelgat steken en z'n blauwe oogen stonden wijd open-gespalkt van schrik.

't Was ook om te schrikken.

Daar voor hem, op een paar rollen behangselpapier, lag een man. Z'n oogen waren gesloten en blijkens bekende snurkgeluiden moest hij in diepen slaap liggen. De man zag er niet al te netjes uit en maakte op Frans een indruk van alles, wat maar heel leelijk is.

Brrr . . . , daar bewoog de man zich, en Frans weg, zoo snel z'n kleine beenen hem dragen konden.

„Elly, Elly, smeer 'm,” riep hij, „een vent!”

Elly begon bijna te huilen.

En alsof ze op de hielen gezeten werden door Blauwbaard in hoogst eigen persoon, zoo maakten ze beenen.

Zoo eindigde hun avontuurtje in 't leege huis.

Natuurlijk moesten Vader en Moeder er hartelijk om lachen, dat Frans en Elly zoo angstig geweest waren voor den behanger, die in 't leege huis . . . ja, eigenlijk behangen moest.

* * *

Een paar dagen later hielden twee groote verhuiswagens voor het leege huis stil.

Frans en Elly begrepen, dat het voorgoed uit was met verstoppertje spelen in 't leege huis. Want de laatste dagen hadden ze dat meermalen en met meer vrijmoedigheid gedaan, omdat ze op heel goeden voet waren komen te staan met den behanger, dien Frans nog wel voor een spook had aangezien.

Nu, de behanger was heelemaal geen spook.

't Was zelfs een heel aardige man, die Frans en Elly volgaarne toestond in 't leege huis te spelen.

Ze speelden dus veilig onder de hoede van het „spook” en hun verste tochten strekten zich zelfs tot den zolder uit.

Hoewel bij zulke gelegenheden de guitige behanger niet naliet plagerig te roepen:

„Pas op voor spoken!”

Maar nu was het uit.

Want door vele mannen met blauwe kielen werden de meubelen van de toekomstige bewoners naar binnen gedragen.

In het huis van Dickie.

Frans stond er met de handen in de zakken bij te kijken.

Nu dacht hij weer aan dien leuken Dick, die naar Amersfoort vertrokken was. Vanmorgen juist had hij een kaart van hem gehad.

En Frans hoopte uit 's harten grond, dat er maar weer een echte jongen in 't leege huis zou komen wonen.

Niet zoo'n flauw kereltje van pap.

Maar een Hollandsche jongen met echte jongensstreken, waar je mee boksen en stoeien kon, zonder dat hij bij 't eerste schrammetje huilerig naar z'n moesje liep.

Want van zulk soort jongens hield Frans Vermetten niet.

Hij hield van stevige boys.

Zooals hij er zelf ook een was.

Van zulken wilde hij een vriend zijn.

Een echte vriend.

En dat kon hij zijn, als hij wilde.

De verhuiswagens waren weg.

Er hield een zacht rijtuig stil voor 't huis van Dickie.

Juist speelde Frans op straat.

Nieuwsgierig keek hij op.

Eerst stapte er een heer uit, toen een dame . . . toen een jongen, net zoo oud als Frans zoowat.

Direct was Frans één en al aandacht.

Plots keek 't ventje hem in 't gelaat, een oolijke lach blonk in z'n zwarte oogen. 't Was lang geen onaardig gezicht, toch keerde Frans zich vol ergernis om.

Dat was geen jongen voor hem en hij mompelde ontevreden: „'t Is een Jood.”

HOOFDSTUK II.

HET JOODJE.

„'t Is een Jóód,” zeide Frans precies even minachtend tot zijn vader, toen deze met hem sprak over den nieuwen buurjongen.

„Dus géén mensch?” zei dokter Vermetten en z'n oog rustte heel ernstig op Frans.

Onder dien blik móést Frans kleuren, of hij wilde of niet.

„Nou, Frans . . .?” vroeg zijn vader, toen hij het antwoord schuldig bleef.

„Ja, natuurlijk wel een mensch, Pa, maar . . .”

En dit „maar” kon Frans evenmin aanvullen als vele anderen.

Dokter Vermetten trok zijn jongen dichter naar zijn knie.

„Hoor eens, jongen, dat je zoo spreekt, doet me pijn. Wat kan die jongen, die naast je is komen wonen, er nu aan doen, dat God hem ouders gegeven heeft, die... Joden zijn? Weet je eigenlijk wel, dat het woord „Jood”, dat jij zoo minachtend gebruikt, heelemaal geen scheldnaam is? Weet je wel, wat het beteekent, Frans?”

„Nee, Pa.”

„’t Beteekent: Godlover. Dat is heelemaal niet zoo leelijk als jij er mee bedoeld hebt, niet jongen?”

„Nee, Pa.” En nu klonk er werkelijk een tikje verrassing in zijn stem, want een eere naam aan zijn buurjongen te geven had Frans héélemaal niet bedoeld.

Dokter Vermetten lachte fijntjes.

„En waarom schold je hem dan?”

„Omdat alle menschen...”

„Als alle menschen verkeerd doen, geeft dat jou ’t recht om het ook te doen? Immers neen, dat weet je wel beter. En dan... niet *alle* menschen schelden op de Joden... er zijn er, die voor hen bidden. Zou dat niet mooier zijn? Denk je, dat je door schelden een Jood zou kunnen bekeeren? Neen, hè! Nou weet ik wel, dat het er jou niet om te doen is om je buurjongen te bekeeren, maar Frans, jij hebt den Heere toch lief, niet waar, en de Heere Jezus was een Jood, en ’t laatste wat Jezus gedaan heeft was bidden. Bidden voor de Joden. Je moet medelij met hen hebben, Frans, want ze worden toch al zooveel gesmaad. Ze vinden zoo weinig liefde onder ons, die den Heere meenen lief te hebben. Ik denk, als er wat meer liefde van ons uitging, dat ook de Joden niet zoo afkeerig zouden zijn van de Christenen en... hun Koning. Maar nu stooten wij ze af. Daar heb jij ook aan meegedaan, Frans. Beloof me, dat je met Maurits net zoo om zult gaan als met Dickie. Beloof je dat, Frans?”

Frans was wel onder den indruk van Vader’s woorden, doch zoo maar iets beloven, waar hij van binnen tegen opstond, dat ging niet.

Dokter Vermetten las den inwendigen strijd op het gelaat van zijn zoonje.

In stilte verheugde het hem, dat Frans niet was als vele jongens, die hun vader zoo maar iets beloven, zonder er in hun hart van overtuigd te zijn, dat ze die belofte dan ook eerlijk moeten nakomen.

En toen Frans dan ook hakkellend en haperend beloofde:
 „Ik zal 't probeeren, Pa,” toen streefde dokter Vermetten met
 iets van vaders trots zijn eerlijken Frans door de blonde haren.
 't Deed hem goed, dat Frans er voor wilde strijden tegen
 zichzelf, om niet meer laag neer te zien op zijn buurjongen,
 omdat die een Jood was.

* * *

Die strijd viel Frans echter niet licht.

Hij had nu eenmaal een afkeer voor wat hij met min-
 achting „Joden” noemde.

En om nu zoo maar ineens die minachting uit zijn hartje
 te bannen . . .

Neen, dat ging niet.

Bovendien . . .

Frans zou zich beslist voor zijn vrienden van de „Bethel-
 school” schamen, als ze wisten, dat hij na schooltijd met
 een Jood speelde.

Ach, 't ging misschien voor Vader makkelijk . . . maar
 voor Frans.

En 't scheen wel, dat het Jodendom den strijd in Frans
 moest verliezen.

Vooralsnog deed hij niet de minste moeite om in aan-
 raking te komen met Maurits.

Eenmaal was Maurits in den tuin aan 't spelen. Frans
 was in den hunne met Elly aan 't spelen.

Ze hoorden Maurits in den anderen tuin.

„Laten we eens effies kijken,” stelde Elly voor, nieuws-
 gierig naar den nieuwen buurjongen.

En zoo geschiedde, want Frans wilde zoo ongemerkt het
 Joodje ook wel eens begluren, al liep hij op straat liever
 een blokje rond om niet met hem in aanraking te komen.

Daar zagen ze dan over de heining Maurits' zwarten krul-
 lebol met tintelende bruine oogen.

„Leuke jongen,” vond Elly.

„Niks leuks aan,” bromde Frans.

En vóór hij 't verhinderen kon, werd hij ontdekt door 't
 Joodje.

Frans kleurde hevig.

Waarom kleurde hij eigenlijk?

„Komen jullie hier,” noodigde Maurits vriendelijk.

„Nee, hoor, 't is bij ons veel leuker...”

Nu bloosde 't Joodje, omdat zijn vriendelijkheid zoo onheusch werd afgewezen.

„Waarom doe je 't niet?” vroeg Elly verwijtend. „'t Is daar veel leuker; vroeger vond je dat ook.”

„Ja, 'k ga met een Jood spelen!” zei Frans hooghartig, en toen Elly hem vragend bleef aankijken, voegde hij er aan toe:

„Je begrijpt toch, dat alle jongens me dan uitlachen.”

„Waarom?” vroeg Elly.

Waarom, waarom... ja, waarom eigenlijk? Dat wist Frans niet, en hij haalde de schouders op, als was Elly te klein om dat te kunnen begrijpen.

Waarom, wist Frans niet, maar dat 't gebeuren zou, wist hij wel degelijk.

Had niet Frits Rengers hem gisteren gezegd:

„Zeg, Frans, er woont een Jood naast jullie.”

„Ja, maar ik bemoei er me niet mee,” had Frans zich gehaast om te antwoorden.

En hadden niet de jongens, die „doorschietertje” speelden gisteren, even gewacht met hun spel om met den vinger Maurits na te wijzen en elkaar te zeggen:

„Zeg, daar gaat 't Joodje.”

„Die woont naast Frans,” had een ander gezegd, maar Frans had zich alweer gehaast om te antwoorden:

„Mij er buiten laten.”

En geheimzinnig spottend had men gelachen, toen Maurits langs ging.

Neen, dat was geen vriend voor Frans.

Dat kon nooit een vriend worden.

Of... ten koste van al zijn andere vrienden.

En...

Frans hiéld van z'n vrienden.

Toch dacht hij nog wel na over de belofte aan zijn vader.

Maar 't was zoo moeilijk.

Als Vader eens alles wist, zooals Frans het wist.

Toch voelde Frans juist door dat alles, dat hij toch al heel anders tegenover 't Joodje stond dan zijn andere vrienden uit de straat.

Misschien wel vijandiger, maar minder gerust en minder los.

Intusschen deed Maurits geen enkele poging om vriendschap van Frans te vergen.

Daar lag het dus niet aan.
Maar zuiver gerust voelde Frans er zich niet onder.

* * *

De juffrouw van de Zondagsschool, die in 't wijkgebouw „Rehoboth” gehouden werd, kon prachtig vertellen. Als ze begon aan haar verhaal, dan hingen de jongens en meisjes aan haar lippen.

In deze dagen vóór Paschen behandelde de juffrouw verhalen uit de lijdensweken, en vooral Frans vond die prachtig.

Op den Zondag, die volgde op de gebeurtenissen hierboven beschreven, zou de juffrouw vertellen, hoe de Heere Jezus voor Pilatus gebracht werd.

In minder dan geen tijd was de Zondagsschoolklasse als in haar geheel weg uit „Rehoboth” en bevond ze zich onder de joelende en bruisende schare, die den dood van den Heere Jezus al luider en luider eischte.

't Was alsof de jongens en meisjes — dat kon men op de gezichten lezen — de woedende kreten hoorden, die uit het volk opgingen.

„Laat Hem gekruisigd worden,” krijschte het hun in de ooren, en ze zagen die wreede, verwrongen Jodengezichten en ze hoorden, hoe de priesters, tusschen de scharen doorschuifelend, 't volk opzweepten tot wilden haat tegen den Koning der Joden.

Ze schrokken, toen de verschrikkelijke kreet weergalmde: „Zijn bloed kome over ons en onze kinderen.”

„Over ons en onze kinderen.” Hier wachtte de juffrouw even en keek haar klasse rond. „En, jongens en meisjes, dat gaat nog altijd door. Nog altijd wordt het bloed van den Heer gewroken op de Joden. Daarom zijn ze verstrooid, daarom worden ze gesmaad en gehaat, vervolgd, vertrapt, al eeuwen lang. Dat is hun eigen wensch, dien God in een oordeel omgezet heeft. En bijna alle menschen doen daar als een instrument in Gods hand aan mee. Maar is daarom 't werk van 't instrument goed? Is het werk van 't kanon goed, als 't menschen doodt, al moet het kanon onze steden verdedigen? Neen, hè. En daarom, jongens en meisjes, hoop ik, dat jullie daar nooit aan mee zult doen, als je vriendjes gaan schelden op menschen, die onder dat schrikkelijk oordeel lijden. Ze lijden zonder jullie al genoeg. Heusch, want

ze zijn geteekend voor heel de wereld. En geteekende menschen zijn ongelukkige menschen, want die kijkt ieder na en ieder spreekt er over. De meesten kwaad . . .”

Zoo ging de juffrouw nog door in denzelfden trant, zonder iemand op 't oog te hebben, maar de blos op 't gelaat van Frans Vermetten werd al donkerder en donkerder.

Er was iets in hem, dat hem verweet, en 't was net of Juf alles alleen tot hem zei.

Ten slotte zag Juffrouw ook iets aan hem.

Toen de Zondagsschool uitging, bleef Frans talmen.

De juffrouw zag het.

„Wel, Frans, wat heb je weinig haast!”

Doch zonder op haar vraag te letten, keerde Frans zich plots om en vroeg:

„En als ik niet met hem wil spelen . . .”

De juffrouw begreep er eerst niets van; maar toen ze alles gehoord had uit Frans' mond, toen sprak ze heel lang met hem en de blos werd dieper en de rimpel op zijn gelaat ernstiger.

„En zullen we nu eens samen bidden, dat je goede vrienden met Maurits worden mag?” vroeg Juf. Maar toen kwam Frans' heele ziel weer in opstand en heel onbeleefd weigerde hij:

„Neen.”

Zoo kwam hij thuis.

De strijd was nog onbeslist, maar hevige woedde deze in zijn hart.

's Middags kwam hij Maurits tegen in de straat.

„Dag,” zei 't Joodje.

Maar 't scheen nu wel, dat de strijd in 't nadeel van Maurits beslist was:

„Jood,” zei hij heel leelijk.

Maurits kleurde diep en ging weg zonder om te kijken, terwijl Frans hem nakeek.

„Waarom was dat nu noodig?” pleitte het in zijn hart voor 't Joodje.

Waarom?

Frans wist het niet. 't Was er uit. En spijt had hij er niet van. Heelemaal niet.

* * *

Zoo hij *meende* . . . ten minste.

HOOFDSTUK III.

FRANS VERLIEST DEN STRIJD.

Na dien dag, waarop Frans Maurits zoo onvriendelijk uitgescholden had, keken ze elkaar niet meer aan.

En dokter Vermetten merkte tot z'n leedwezen, dat Frans nog geen vriendschap gesloten had met z'n nieuwen buurjongen. Op een dag kreeg hij een ansicht uit Amersfoort van z'n vriend Dickie, en Frans haastte zich, er een terug te sturen. Achterop beantwoordde hij de vragen van Dickie, wie er nu in hun huis woonden; of er echte jongens waren; of de ruit bij Poolman, die zij — Dickie en Frans — ingevoetbald hadden, al gemaakt was, enz. enz.

Beste Dick.

De ruit is gemaakt. Ik loop nog steeds een straatje om, want ik vertrouw Poolman niet. Hij kijkt nog erg woest. In jullie huis wonen Joden. Er is ook een knul. Een lief ventje, die niets durft. 't Is ook een Jood natuurlijk. Ik kijk hem niet aan. Woonde jij er nog maar! Nou, de kaart is vol. Saluut.

FRANS.

„Heb je al aan Dickie teruggeschreven?”

„Ja, Mama,” antwoordde Frans.

„En wat heb je hem geschreven?”

Frans kleurde.

Dat waren immers geheimen tusschen hem en Dickie.

„O, niks, Ma.”

„Hier heb je dan een postzegel van twee cent,” zei zijn moeder, alsof ze niets gemerkt had van Frits' verlegenheid.

„Da's . . . da's te weinig,” vond Frans.

„Dan toch wèl iets geschreven?” informeerde Mama lachend.

„Ja Ma, een beetje.”

„Mag ik het niet lezen, Frans?” En zijn moeder scheen hem in de ziel te lezen.

Frans kon 't niet weigeren, maar z'n hart klopte niet weinig, toen hij zijn briefkaart overhandigde, want nu ging hij zichzelf verraden.

Moeder las de correspondentie.

„Maar Frans,” zei ze meer bedroefd dan kwaad.

„Maar Frans.”

Toen moest Frans haar 't geval met Poolman uitleggen, en tot zijn ontzetting hoorde Frans, dat zijn moeder eischte, dat hij aan den heer Poolman excuus ging vragen en hem de kosten van de ruit ging aanbieden... uit zijn eigen spaarpot.

Dat viel niet mee.

Die laatste kwajongensstreek, met Dickie uitgehaald, kreeg op die manier pijnlijk terugwerkende kracht.

Toen kwam 't over 't Joodje.

En Moeder sprak er lang over en heel, heel ernstig, net als Vader en de Zondagsschooljuffrouw gedaan hadden. Ze liet Frans niets beloven. Dat kòn haar rondborstige Frans niet, dat wist ze. Maar ze zag ook wel aan hem, als hij zich eenmaal gewonnen gaf, dan zou zijn vriendschap even fier zijn als nu zijn haat was.

En aan 't einde van 't gesprek vond Frans zich dubbel laf, dat hij op dien Zondag Maurits gescholden had.

Dat zou hij althans niet meer doen, nam hij zich voor.

Hoe wist hij eigenlijk, dat Maurits een laf kereltje was, die niet van streken hield, als hij?

Neen, 't was onrechtvaardig, zoo iets te denken van 't Joodje, van wien hij niets anders wist, dan dat het een kind was van 't verachte volk.

Veracht!

Ja, bij de menschen, niet bij den Heere.

Want wie de Heere zoo zwaar straft met het oordeel der algemeene verachting, die moest Hij dan toch wel zeer liefhebben. Of strafte soms Moeder nu Frans ook niet voor dien streek bij Poolman, omdat ze Frans liefhad en omdat ze een flinken jongen van hem wilde maken, die niet andere menschen tot last was?

't Was allemaal waar.

Frans kon er weer niets tegen inbrengen.

„'t Kon wel eens zijn, Frans, dat dat Jodenjongetje naast jou was komen wonen, omdat God jou tegenover Maurits een taak geeft, een roeping om aan dat Joodje te toonen, hoe jongens leven, die den Heere liefhebben, die Christenen heeten. Jij kon wel eens een voorbeeld moeten zijn, om Maurits te nopen tot diezelfde liefde tot Jezus, die hij nu wel om jouwentwil verachten moet. Want hij heeft tot dusver nog niet veel edels gezien.”

„Waarom ik, en niet Elly, niet U en Papa?” vroeg Frans.
 „Wij allen ook, maar jij in 't bijzonder, omdat jullie leeftijd op elkaar past en . . . Papa en ik hopen ook onze taak waar te nemen jegens 't Joodje, om te laten zien, dat Christenen niet hatelijk en wreed zijn.”

Dit alles liet weer niet na indruk te maken op Frans, en hij dacht er wel lang en ernstig over na. 't Waren in deze dagen de zorgen van zijn onbezorgde elfjarig jongensleven.

Toch zou dit alles Frans niet overwinnen.

't Joodje zou door zijn voorbeeld tot schaamte van Frans zèlf de overwinning behalen op dit weerstrevige, rondborstige jongenshart.

* * *

In de buurt, waar Frans woonde, kwam altijd een oud Joodje met potten en pannen venten.

„Photte en phanne!” klonk iederen Woensdagmiddag zijn eentonige roep door de straten, en de jongens, die Simon al kenden, deden hem niet zelden na.

Dit was op zichzelf al niet mooi, om een oud man, die door zulk een arbeid een schamel loontje verdiende voor hem en zijn gezin, zoo te plagen.

Maar daar bleef het niet bij.

Dikwijls werden de jongens baldadig, en hoe meer 't Joodje zich dan ergerde, hoe liever 't hun was.

Nu moet hier direct aan toegevoegd worden, dat Frans niet of met weerzin aan deze dingen meedeed. Want gemeen was hij niet als Jaap Helman en Piet Breugel, die zoo ècht laag sarren konden en in de buurt voor echte „schoffies” doorgingen, met wie vele jongens niet spelen mochten.

Maar zooals 't veel gaat: de „schoffies” gaven ook hier vaak den toon aan en de jongens, die beter en edeler voelden, zwegen meestal uit ontzag voor de knuisten van Jaap en Piet, die beiden al dertien jaren telden.

In zijn hart echter verachtte Frans hen, en alleen hun spottende opmerkingen, dat hij een lafbekje was, konden hem soms bewegen om mee te doen aan hun gemeene streken.

Maar Frans was geen lafbek.

Integendeel, hij was een ècht Hollandsche jongen, die maar al te gaarne kattedekwaad uithaalde, en het dokters-

zoontje had dan ook den naam van een echte deugniet te zijn. Maar iedereen wist: slecht was Frans niet.

Ondeugend zooveel te meer.

Veertien dagen na 't gesprek met zijn moeder staakten de jongens op straat plotseling hun spel, omdat ze den potten- en pannenkoopman zagen aankomen.

„Photte en phanne,” riep Jaap Helman, 't Joodje nadoende.

Sarrend stond in minder dan geen tijd de heele jongenskring om 't wagentje.

„Gha je weg, dhuivelskhinderen!” dreigde Simon, maar bij elk dreigement werd de vroolijkheid grooter.

„Shimon, ghoeie shake gedhaan?” informeerde Piet Breugel en een luid gelach beloonde hem voor deze brutaliteit.

Mokkend stond Frans op den achtergrond. Nu minder dan ooit stond hem 't geplaag van dien ouden man aan.

Maar flink genoeg om er rondborstig, als hij zijn kon, tegen op te treden, was hij niet; alleen zei hij:

„Laten we verder spelen, jongens. Wat kan ons die Jood schelen!”

Maar onder de onverschilligheid voor „die Jood” verborg hij een groot, groot medelijden.

Doch een groot gejuich overstemde zijn woorden: het was Jaap, die zeker op de komst van 't Joodje gerekend had, gelukt, hem een papier op den rug te spelden, waarop geschreven stond in koeienletters:

EEN EZEL TE KOOP.

't Joodje merkte niets en liep met 't plakkaat op zijn rug verder.

Nu moest Frans toch ook wel lachen. Hoewel even de gedachte bij hem opkwam: zou Jaap dat nu bij een agent ook gedurfd hebben, in plaats van bij dit oude, zwakke Joodje?

Doch niet lang zou 't Joodje zoo behoeven te loopen, want met een paar stappen, hen op zij duwende met een kracht, die men niet bij hem verwacht zou hebben, baande zich een ander een weg door de schaterende jongens... Maurits.

Met een ruk scheurde hij het papier van den rug van den koopman af.

„Da's flauw!” riepen verschillende jongens, maar in 't hart van Frans klonk applaus, en 't was net of een stem hem zeide: „Flink zoo! Dat had jij moeten durven, Frans.”

Waarop geschreven stond in koeienletters : Een ezal te koop.

Met zichtbaren eerbied keken sommigen naar 't dappere Joodje.

Anderen waren woedend, dat hij, 't verachte Joodje uit de straat, de grap had durven verstoren; maar zoolang hij onder bescherming van den koopman stond, durfden ze hem niet aan. Doch hun oogen waren vol dreigementen, waarom Maurits zich niet scheen te bekommeren.

„Wacht maar, leelijke Jood!” riep Frits Verhijden, die anders geen gemeene jongen was.

En om wraak te nemen op het oude, arme koopmannetje, dat zich niet liet bespotten, gooide Piet Breugel een grooten keisteen tusschen de koopwaren, zoodat verschillende pannen stuk vielen.

Op 'tzelfde oogenblik klonk een waarschuwend kreet: „Jô, jô, een agent.”

In de verte kwam een agent op de fiets.

De jongens stoven uit elkaar.

Maar de agent had alles gezien en direct zat hij achter de jongens aan.

„Dat is 'm,” wees de koopman, en daarop klagend: „Ze vhernhiele me heile fermoghe. Shimon is strhaatharm.”

Nog iemand was den laffen dader achternagegaan... Maurits, en hoewel hij zeker een hoofd kleiner was, waagde hij het, hem op den hoek van de straat te pakken.

„La' me los,” rukte Piet, maar Maurits sprong als een terrier op hem.

„La' je me los, Jood!” schreeuwde hij.

Beiden rolden over de straat. Maurits lag onder en kreeg al een paar flinke meppen, doch hield zijn tegenstander ondanks stevig vast, zoodat deze zich eenige oogenblikken later in zijn kraag voelde gegrepen door den agent.

„Kom jij maar eens mee, mannetje.”

En zoo werd Piet opgebracht tot zijn schande. Veel jongens en meisjes liepen achter 't tweetal aan. De menschen langs den weg stonden stil.

In de verte hoorde Piet, die bloedrood was van schaamte, de jongens schreeuwen:

„Wat te doen!”

Onder groote belangstelling werd hij 't bureau binnengebracht, en menigeen van de jongens, die ook meegedaan had om 't koopmannetje te plagen, achtte zich gelukkig, dat hij er

zoo afkwam, hoewel ze zich allen ook wel schuldig voelden.
Ook Frans.

En bij 't naar huis gaan betrapte hij er zich op, dat hij ineens heel anders over Maurits dacht.

Ja, zelfs zou hij er niets tegen gehad hebben, als 't Joodje hem nu had aangesproken.

Maar hij zag 't Joodje niet.

Ook moest Frans steeds maar denken aan de schade, die de oude koopman geleden had.

's Avonds vroeg hij aan Moeder: „Moe, wat zouden vier steenen pannen en een melkkan kosten?”

Moeder moest lachen om die vreemde vraag.

Toen vertelde Frans alles: eenvoudig en eerlijk.

Daarop vroeg hij weer:

„Moe, als ik een gulden uit mijn spaarpot vroeg, om dien aan den ouden Simon te geven, zou ik die . . .”

Mevrouw Vermetten kuste Frans, vóór hij uit kon spreken.
„Zóó is 't goed, jongen, . . . denk om je taak.”

Den volgenden dag hoorde Frans, dat Papa de ruit van Poolman zou betalen en met hem mee zou gaan. Hij wist niet eens, dat dat 't gevolg was van zijn vraag om een gulden voor Simon.

Toen een week later 't eentonige geroep: „Photte en phanne” door de straat klonk, holde Frans de deur uit en stak regelrecht Simon z'n gulden toe: „Hier, koopman, voor de gebroken pannen.”

Simon keek verbaasd:

„Dhuizend maal dhank, jongeheer. Ik was gheruïneerd. Hals alle Christene zoo whare, dan whenschte Shimon gheen Jood te zijn.”

Mevrouw Vermetten had tusschen de vitrages gestaan, alles gezien en gehoord.

Ze streek haar Frans door de blonde haren:

„Hoor je 't wel, Frans: als alle Christenen zóó waren.”

En Frans had 't gehoord.

Voor 't eerst sinds de nieuwe bureu er waren komen wonen, zweeg 't tikkertje van binnen bij Frans.

„Als alle Christene zóó waren . . .”

* * *

Veertien dagen later kreeg Piet Breugel gelegenheid, zich op het Joodje te wreken.

Toen de jongens namelijk weer aan het spelen waren, zag Jaap Helmers Maurits aankomen.

Ineens staakten de jongens hun spel: petje-bal.

„Ha, 't Joodje!” riep Piet grimmig, en 't was of hij op dit oogenblik weer den geduchten greep van den agent in z'n kraag voelde.

Allen voelden, dat er iets gebeuren ging.

Plots gooide Piet den bal hard in 't gelaat van den naderenden Maurits.

„Da's gemeen,” riep Frans uit den grond van z'n hart, en van dat oogenblik was zijn sympathie van den komenden strijd aan den kant van 't Joodje.

't Bloed spatte Maurits uit den neus en als een geplaagde hond sprong hij op Piet in.

„Allematen, dié is niet bang,” meenden de jongens.

En Frans zag al gauw, dat 't maar goed was, dat hij die briefkaart aan Dickie toen niet had mogen versturen, want Maurits leek heelemaal geen bang kereltje.

Toch was de strijd tegen den veel stevigere Piet Breugel te ongelijk.

En . . .

„Da's gemeen,” riep Frans weer, „jij licht pootje.”

Inderdaad was Maurits gevallen door een gemeenen truc van Piet, toevallig voor de voeten van Jaap, die hem een trap gaf, roepende:

„Geen Joden op mijn schoenen.”

Nu was Frans' geduld uitgeput. Hij voelde, dat hij geheel trilde, en hoe 't kwam, wist hij later zelf niet, maar ineens gaf hij Jaap een stomp op z'n neus.

„Wacht effe,” zei Jaap en de strijd breidde zich uit.

Weldra waren er twee partijen, want ook andere jongens, die beter voelden, kwamen Maurits te hulp.

Van alle kanten vielen de klappen. Het werd een verwoed gevecht, waarbij onder anderen Frans er niet zuinig van langs kreeg.

Maar dat deerde hem niet.

Hij was een goed Hollandsche jongen.

En jongens van Jan de Wit geven om geen por.

't Was net of hij iets goed moest maken tegenover 't Joodje; of hij 't Joodje moest laten zien, dat hij waard was zijn vriend te zijn. En 't ging er van langs.

Maurits stond nu weer en kreeg hulp van Wim Derksen. Frans lag onder Jaap, die een complete roffel op z'n hoofd sloeg, maar werd ten slotte verlost door Tinus Boeten.

Zoo golfde de strijd op en neer.

En al meer hoorde Frans die stem van 't oude koopmanntje in zich echoën :

„Als alle Christenen zoo waren.”

Ook dacht hij aan de taak, waarvan Moeder gesproken had, en hoewel Vader en Moeder altijd heel boos waren als hij op straat vocht, zoo voelde hij nu al vooruit, dat Moeder nu niets zou zeggen van zijn gescheurde blouse.

Toen Jaap en z'n kornuiten er te warm van langs kregen, gingen ze als echte lafaards aan den haal.

„Hoera!” schreeuwde Frans. En toen hij Maurits' dankbaren blik zag, voelde hij zich heel blij.

Dien middag gingen ze samen naar huis.

Frans sprak bijna niets, en ook 't Joodje zweeg.

Frans voelde zich een beetje beklemd.

Maar vlak bij hun huis zei Frans plots heel openhartig, zooals hij wezen kon :

„Zeg, ik meende het tóén niet... van dat Jood.”

Maurits kleurde en stamelde :

„'t Geeft niks... ik bèn toch een Jood.”

Van ter zijde keek Frans hem verrast aan.

Schaamde Maurits zich niet?

Hartelijk namen ze afscheid.

En met iets van trots liet Frans aan Moeder z'n gehavende kleeren zien.

Toen Moeder alles wist, zei ze niets anders dan :

„Mijn beste Frans.”

* * *

De vriendschap groeide, groeide langzaam, maar sterk.

Maurits gaf al dadelijk blijk van 'tzelfde vroolijke slag van Frans te zijn.

En daardoor vergat Frans ten slotte geheel, dat Maurits... een Jood was. Frans had zich geheel gegeven, en Maurits viel iederen keer weer opnieuw mee, zoodat hij zelf hielp, onwetend, Frans te helpen.

In de eerste weken ging 't wat moeilijk, vooral toen z'n vrienden op school er achter kwamen.

Maar tot Kees Hanestein, die hem aanwees en spottend zeide: „Hij speelt met een Jood,” zeide Frans kalm:

„’t Gaat je geen suikerbiet aan.”

En Jan Nieuwland kreeg er een pak slaag voor van hem.

Toen Meester hen rollende vond op de speelplaats, zocht hij ’t zaakje uit en Jan kreeg een geduchte les.

Maar langzaam wende ieder er aan.

En ten slotte kon Frans niet meer begrijpen, dat hij zoo tegen de vriendschap met Maurits had opgezien.

Soms vond hij ’t nog wel eens vervelend, dat Maurits hem eigenlijk overwonnen had en niet hij zichzelf.

Zoo werd hun vriendschap hechter.

Dickie werd geheel verdrongen.

Want . . .

Maurits hield ook van pret maken.

Daar oordeele de lezer zelf over in het volgende hoofdstuk.

HOOFDSTUK IV.

SAMUEL PLUKVET IN DOODSANGST.

Er naderde nu een echt vroolijke tijd voor de beide vrienden Frans en Maurits, die elkaar hoe langer hoe meer gingen waardeeren en begrijpen, en dat wel naarmate hun gemeenschappelijke lijst jongensstreken groeide.

En nu in de zomervacantie . . .

Heerlijke tijd!

Die zomervacantie zou nog veel vroolijker worden dan ze wel vermoed hadden, en dat door de komst van twee logé’s.

De eene kwam bij Frans en was niemand minder dan Dickie.

Het verwonderde Frans in den beginne wel eenigszins, dat Dickie heelemaal niet scheen te merken, dat Maurits een Jood was.

Of wel: hij vond ’t gewoon.

En toen Frans dit laatste uitgemaakt had, keek hij met nog meer eerbied naar Dickie op.

Wat had Frans in den beginne een valsche schaamte gevoeld tegenover Maurits! En Dickie vond ’t heel gewoon, dat Maurits hun vriend was . . . omdat hij een jongen was als zij, vroolijk, levenslustig en flink.

De andere logé was meer een gast van de ouders van Maurits, en was niet zoo jong meer.

Het was de heer Samuel Koekoek, neef van Maurits' Pa, handelaar in ongeregelde goederen. Een dikke dertiger, die zich echter beter thuis voelde bij jongens dan bij oudere menschen, omdat hij een echte grapjas was.

Een grapjas, zooals Frans, volgens z'n verklaring na de eerste kennismaking, er nog nooit een ontmoet had.

„Wat een leuke vent!” vonden Frans en Dickie eenparig, en van dien eersten avond af was Samuel in hun driebond opgenomen.

„Mhorge ghaan we nhaar het strhand,” had Samuel gezegd en met gejuich hadden de jongens dat voorstel begroet.

En Samuel hield woord.

Zoolang hij in Den Haag gelogeerd was, trok hij met zijn „dhrie vrhrienden” naar bosch en duin en strand.

En door z'n grappige opmerkingen werden deze tochten voor de jongens heerlijk en onvergetelijk.

Op zekeren dag ontmoetten ze aan 't strand kennissen van Samuel.

„Samuel Plukvhet!” riep er een.

De jongens keken vreemd.

Maar Samuel legde uit, dat dat zijn Amsterdamsche bijnaam was, dien de kooplui hem gegeven hadden, omdat bij zijn ongeregelde goederen, zooals dat in den aard van ongeregelde goederen zit, wel eens iets minderwaardigs was, wat men dan aanduidde met den naam: plukvet.

Vandaar z'n naam Samuel Plukvhet.

De jongens lachten er hartelijk om, en in 't vervolg van de vacantie spraken ze hem meermalen per ongeluk — of in hun ondeugendheid ook wel per ongeluk-expres — aan als meneer Plukvet.

Dan lachte de goedge Samuel even hartelijk als onze drie vrienden.

Van dat hatelijke, dat Samuel Plukvet een Jood was, scheen Frans bij Samuel heelemaal niets te merken. En tot hun groote vreugde bemerkten Frans' ouders, dat hij heelemaal zweeg over dat hatelijke verschil, dat vele menschen scheidt.

Ze lieten Frans z'n gang gaan.

Alles kwam vanzelf in orde.

Alleen had Frans nog een kwaad oogenblik, toen hij op

een keer, den strandwagen van Maurits trekkend met Samuel, Jaap tegenkwam, die hardop tot z'n vriend riep:

„Kijk eens, Frans raakt hoe langer hoe meer onder de Joden bedolven... straks wordt hij zelf nog een Jood.”

Hij kleurde tot achter de ooren.

En toen hij even later bemerkte, dat men hem in de buurt onder de jongens „Jodengenoot” noemde, vond hij dit echt vervelend.

Maar hij ging door.

En langzaam kwam hij ook daar overheen, naarmate hij in Maurits zag, dat de Jodenjongen veel aardiger was dan de anderen.

„Maurits is een schat van een jongen,” zei mevrouw Vermetten eens tot haar man; „wat zou hij een goed Christen zijn!”

„Als de Christenen hem niet afstooten, zoals onze Frans eerst gedaan heeft,” zei de dokter nadenkend.

„Maar nu houdt hij van hem...”

„En als onze liefde hem nu eens tot Hem trok, die ons deze liefde tot het afgedwaalde volk gaf.”

„Maar dat zou heerlijk wezen.”

„Gods leidingen kunnen wonderlijk zijn,” voegde de dokter er aan toe.

En ze zagen, hoe Frans onbewust arbeidde aan de taak, die de Heere hem scheen gegeven te hebben.

Hem door liefde te winnen!

* * *

De heer Samuel Plukvet — we zullen hem nu ook maar bij dien naam noemen, waarbij ieder hem noemde, — had twee slechte eigenschappen.

In de eerste plaats was hij erg op de dubbeltjes. En dat werd minder mooi, al naarmate men wist, dat hij er warm-pjes in moest zitten.

In de tweede plaats was hij erg bang voor water.

Met geen stok was hij er toe te krijgen te gaan pootje-baden in de zee, als zijn drie vrienden, met wie hij anders lief en leed deelde, ook aan het plassen waren.

„Nhee, jongens,” weerde hij dan altijd af, „hik shal wel op jhullie khousen phasse...”

't Is zeer begrijpelijk, dat de drie snaken dus op een

gelegenheid zonnen om Samuel Plukvet eens goed beet te nemen over dien onverklaarbaren angst.

Op een dag had Dickie een plan.

Lang stonden ze met hun drieën te smoezen.

Zóólang zelfs, dat Samuel ongeduldig werd.

„Nha, what sthane jhullie te smoezhe, what Shamuel niet whete mag. Is Samuel dhan geen vhrriend meer?”

Maar Samuel mocht er niets van weten.

Natuurlijk niet.

Het was voor Samuel, gezien uit het oogpunt van diens angst voor nattigheid, op z'n minst een aanslag op z'n leven, dien de drie snaken beraamden.

Samuel was altijd gewend, terwijl de jongens aan het plassen waren, een middagdutje te doen in een strandstoel.

En zeer verstoord was hij altijd, als de vloed hem steeds meer naar den boulevard terugdreef.

Telkens sjouwde hij z'n stoel dan wat achteruit, al maar mopperend:

„Khan Shamuel nha nhiet eens meer dhutte!”

Dat water werd z'n nachtmerrie.

Op dien dag echter, waarop het komplot tegen z'n leven gesmeed was, zeide Maurits hem met een heel oolijk gezicht, dat hij nu iets uitgevonden had, waardoor Samuel niet meer gestoord zou worden in zijn middagdutje, al kwam de vloed ook nog zoo geweldig opzetten.

„Nha, dhat is Shamuel what whaard,” zeide Samuel verheugd, en aanstonds trakteerde hij 't heele viertal op één heelen bolus.

„Sheg nha mhaar, dhat Shamuel nhiet van zijn chente af khan,” merkte hij bij 't ronddeelen op, jagend op een complimentje over zijn buitengewoon gulle bui.

„Naar de maat van je gulheid zul je beloond worden,” zei Dickie heel plechtstatig.

Dien middag bouwden de jongens een groot seekasteel, dat alweer volgens Dickie, die aanleg voor 't plechtstatige had, „tegen wind *en golven bestand was”.

In dat machtige seekasteel met zijn breede wallen en diepe grachten werd nu de strandstoel van Samuel Plukvet geplaatst.

En Samuel vloog er in.

„Hier khan de floed ghelukkig nhiet khomme.”

Langzaam dutte Samuel in, gerust, dat dit veilige plaatsje bestand zou zijn tegen den vloed.

De wind speelde met zijn haren, terwijl de slaap rozen op zijn wangen schiep.

En allengs kwam 't water op.

Tot groote vreugde van de drie snaken, voor wie de vloed veel te langzaam opkwam.

Maar met langzame zekerheid ging de vloed het machtige zeekasteel van Samuel Plukvet omspoelen en weldra knabelden kleine, witgekuifde golfjes aan de breede zandmuren, die langzaam opteerden onder de vraatzucht van den vloed.

Op het strand zaten de drie samenzweerdere tegen 't leven van den koopman in ongeregelde goederen, naast elkaar met opgetrokken bloote beenen, te glunderen van genoegen. Ze hielden den adem in, zoo bang waren ze, dat Samuel ontijdig zou ontwaken.

Maar hun oogen schitterden bij iederen golfslag, die 't fort teisterde.

Spoedig ging het blijken, dat de belegering niet lang kon duren, want weldra kwam de vijand ook binnen de vesting en ging om den strandstoel borrelen.

Door een kanonschot zou Samuel niet eerder ontwaakt zijn dan toen hij nattigheid aan zijn linkerteen voelde. Vliegenvlug trok hij 't been met den gekwetsten teen omhoog en in 't volgend oogenblik zag hij het gevaar, waarin hij zich bevond.

En al zijn angst uitte zich in één kreet: „Whater! Whater!”

Op 't strand ging een hoeratje op en Maurits schreeuwde: „Samuel Plukvhet in doodsangst!”

Dat was Samuel inderdaad.

Als in levensgevaar ging zijn oog over de vesting. Overal ontwaarden zijn angstige blikken het vreeselijke water.

„Ik bhen verlhore,” riep Samuel angstig, maar toch ook zoo in-grappig, dat de jongens het uitschaterden.

„Help! Help! Shamuel Plukvhet ferthrinkt.”

Weer een lachsalvo.

De menschen op 't strand gingen zelfs stilstaan, toen ze het zagen.

Maar niemand kon den angst van Samuel op die waarde schatten als de drie snaken.

De menschen begonnen ten slotte toch ook om 't geval

te lachen, al begrepen ze niet, waarom die man niet manmoedig door 't water heen stapte.

Maar ze kenden Samuel niet.

En deze ging maar door met klagen, terwijl hij z'n beenen al hooger en hooger optrok uit angst voor 't water:

„Harme Shamuel,” stamelde Samuel, „shal je mhoeder dhan khinderloos whorden?”

„Trek je kousen en schoenen uit en kom,” riep een meneer.

„Dhan whordt Shamuel toch nhat en wheet meneer nhiet, dhat Shamuel bhang is van nhattigheid?”

Er klonk luid gelach op 't strand.

Wat een grap! Wat een grap!

Maar een sluw visschertje, die in een roodbaaien broek over 't strand wandelde, zag er een zaakje in.

„Voor twee kwartjes draeg ik je op me rug.”

„Dat lokte Samuel wel aan... maar twee kwartjes.

„Shamuel z'n leven is nhiet shoo khostbaar: 't is maar een kwartje waard,” dong de koopmansgeest in Samuel.

„Twee kwartjes,” hield de visscher vol, en de menschen stonden te schudden van den lach.

Het water rees al hooger en hooger. En Samuel klaagde, al luider en luider.

„Nha, bhaas,” riep Samuel eindelijk tot den visscher, „ik gheef dhrie tubbeltjes, en dhan ben ik straatarm, shoowhaar ik Shamuel Khoekhoek heet.”

„Twee kwartjes,” hield de man vol.

Het water rees.

„Thrie tubbeltjes en vhiif cent,” riep Samuel.

„Twee kwartjes,” was 't onverstoorbare bescheid.

De vloed beukte tegen de wallen en in de vesting borrelde het water nijdiger.

Samuels knieën gingen nog hooger.

„Vhier dhubbeltjes,” bood Samuel.

„Twee kwartjes.”

Toen brak de vloed met bruisend geweld door de zee-ering en Samuel gilte, armen en beenen als om hulp uitstekend:

„Rhedt Shamuel. Ik gheef me heele fermoge.”

En onder daverend gelach werd Samuel aan 't strand gedragen.

En op dien veiligen bodem kwam aanstonds z'n koop-

mansgeest weer boven; z'n portemonnaie te voorschijn halend, zei hij:

„Vhier dhubbeltjes, nietwaar?”

De stoere Scheveninger keek hem aan:

„Twie kwartjes, of ik gooi je in 't zaetje.”

Dat hielp!

En Samuel betaalde spoedig en afgepast.

Over de trouweloosheid van z'n drie vrienden kon hij dien dag niet uit.

„Ik ghaf je nhog wel een heele khoek,” klaagde hij al maar, bedroefd, dat het zoo'n dure dag geworden was.

Maar den volgenden dag was de vrede weer gesloten.

Al liet Samuel geen zeekasteelen meer voor zich bouwen.

En rustige middagdutjes heeft hij die zomervacantie niet meer gedaan, want hij zat nog niet in een strandstoel, of hij droomde van overstromingen.

En dikwijls nog riep hij in droomgeprevel:

„Rhedt me. Ik gheef me heele fermoge!”

HOOFDSTUK V.

SAMUEL PLUKVET WORDT ZEERUITER.

Onder de vele en aangename geneugten, die Schevenings strand biedt, mag voorzeker het ezeltje-rijden niet het minste genoemd worden.

Wie op Scheveningen geweest is en niet ezeltje gereden heeft, heeft iets gemist, waarvan hij ongetwijfeld spijt moet krijgen. Toch kon Samuel Plukvet er steeds maar niet toe komen, zich dat zeldzame genot te verschaffen.

Hij begreep maar al te goed, dat hij de jongens dan vrij moest houden.

En dat...

Op zekeren dag echter gingen ook de heer en mevrouw Vervoort, Maurits' ouders, mee naar het strand, en toen dezen de jongens aanzetten om eens ezeltje te rijden, bleef Samuel Plukvet ook niet achter.

Zaten Maurits, Frans, en vooral Dickie, weldra als geboren ruiters op hun ezel, Samuel Plukvet scheen wel als op een pakzadel geladen.

„Hallemenschen, wat mhoet Shamuel nou belheven!”

De jongens rolden bijna van hun ezel, als ze het koddige gezicht van Samuel zagen.

De ezeldrijvers op het strand zijn gewend aan gemoedelijk publiek. En onder hun publiek zagen ze Samuel nu juist niet voor den kwaadaardigste aan.

Daar leek het een veel te leuke vent voor.

Ze durfden zich dus een grapje veroorloven en begonnen den ezel een weinig op te porren, zoodat hij weldra, de anderen vooruitrennend, in een sukkeldrafje overging.

„Hij ghaat op hol. Hij ghaat op hol!” schreeuwde Samuel quasi-angstig.

Hij meende voor een ezel allerminst bang te moeten zijn. Nu, dat behoefde ook niet.

Doch een ezel, die zoo gevaarlijk dicht langs de zee loopt . . .

Tot hun groote vroolijkheid zagen de drie andere ruiters, die zich waardig en kranig gedroegen, wat er gebeuren ging.

En Samuel Plukvet kreeg het eveneens tot zijn ontzettenden schrik in de gaten.

„Hola, rhedt me! Hij gaat de zhee in. En 't whater is nat.”

„Kutscha!” riepen nu allen tegelijk, en met een vaartje schoot de ezel in de branding.

„Help, help, Shamuel is verlhoren!” schreeuwde Samuel.

Het werd hem ernst.

En hij deed alle pogingen om zijn rijdier op droger pad te brengen.

Maar ezels zijn koppig.

En de pogingen van Samuel faalden dan ook geheel. Ja, zelfs ging de ezel opnieuw met hem aan den haal. Krampachtig klemde toen Samuel Plukvet grauwte om den nek, want hier zandruijer worden, beteekende zeeruijer te worden.

En zeeruiters worden . . . nat.

En voor nattigheid was Samuel bang . . . o, zoo bang.

Dit scheen 't slimme grauwte te bevroeden. Want na een geduchten draf stak hij plots de kop tusschen de beenen en 't achterlijf omhoog, zooals alleen een ezel dat doen kan.

Samuel kreeg eerst een duw naar voren, toen een naar achteren . . . hij sloeg z'n armen in de lucht . . . en plons, daar viel hij in de zee.

Het water spatte onder hem weg.

„Help, help! De zee is nhat,” riep hij.

„Help, help, Shamuel is verlohren!“

Maar niemand dacht er aan.

Z'n drie vrienden 't allerminst. Die hadden zelf de grootste moeite om in 't zadel te blijven; ze lagen althans over de nekken hunner ezels van den lach.

Samuel was echter uit zichzelf opgekrabbeld.

„Van mhc lheve op gheen hezel mheer,” weigerde hij beslist.

En 't leek wel, of z'n natte broek hem lichamenlijk zeer deed, zoo'n pijnlijk gezicht zette hij.

Toen ze na hun tocht bij den heer en mevrouw Vervoort terugkwamen, moesten dezen hartelijk lachen om den zeer uiter: Samuel Plukvet.

Deze lachte ten slotte mee, maar... als een boer, die kiespijn heeft.

Dien middag heeft hij verder op z'n buik in de zon gelegen, om zijn broek te laten drogen.

Het is niet bekend, of Samuel nadien nog ooit op een ezal gezeten heeft, want waar deze slimme dieren bij de meeste strandbezoekers steeds aangename herinneringen vermogen te wekken, daar wekten ze bij Samuel slechts de zeer pijnlijke herinnering van een natte broek.

* * *

Een dag in de duinen zou ten slotte den logeertijd van neef Samuel Plukvet besluiten.

Brood en veldflesschen werden meegenomen en den ganschen dag dwaalden de vier vrienden, die met elkaar zulke onvergetelijke dagen beleefd hadden, over duin en dal.

De bramen, die ze vonden, werden opgesmuld en allerlei leuke spelletjes werden gespeeld.

Onder andere werden er worstelwedstrijden georganiseerd in de duinen en Samuel werd kampioen.

In den namiddag ontmoetten ze heel ver in de duinen een visschersvrouwkje, dat van een duintop over de eindlooze zee blikte, die zich stralend uitstreckte onder 't gouden middaglicht.

Samuel sprak haar vriendelijk aan en vroeg, waarom ze het zoo ver van huis zocht.

Toen kwam haar verhaal, dat zoo treurig was, dat het allen aangreep.

„Daar,” zei ze, en ze wees met de bruine hand naar de zee, die zoo onschuldig als te slumeren scheen in den warmen

middag, „daar liggen m'n man en drie kinderen. Ik was nog maar dertig jaar, toen hij op een nacht omkwam in den storm. Tien jaar later viel m'n oudste jongen overboord en verdween voor de oogen van zijn broer in de diepte. Toen ik het hoorde, braken m'n oogen van tranen. En vier jaar geleden nam God m'n andere twee jongens weg in één storm. Nu heeft de zee ze allemaal, die ik liefgehad heb. Nu heb ik niets meer, totdat God me weer samenbrengt met hen in den hemel. Ach, 't is hier maar een tranendal, jongens; maar daarboven, dáár is het goed, jongens.”

De jongens kregen de tranen in de oogen.

Die vrouw moest het wel zeer arm hebben, want het kleine busje bramen zocht ze, om wat te verdienen.

„Ik whil se khoopen,” bood Samuel aan.

En toen konden de jongens een heel diepen blik werpen in 't hart van Samuel.

Hij haalde een biljet van tien uit z'n zak en gaf het zonder de minste aarzeling aan 't vrouwtje.

Voor 't eerst van zijn leven dong Samuel niet af.

En toch was het een héél goede koop!

„De Hemel zegene je, meneer,” zei 't vrouwtje, en toen Samuel's zaken in de volgende jaren almaar groeiden, moest hij telkens weer terugdenken aan 't arme, oude vischersvrouwtje op dien hoogen duintop met haar groot geloof.

De jongens keken van nu aan met eerbied tegen Samuel op.

Hij had toch een goed hart.

En ook Maurits moest lang, lang nadenken over dat oude vrouwtje!

Zou zij in denzelfden hemel komen als . . . als de Joden?

Of was dat een andere?

Doch die hemel van de Christenen, niet van alle Christenen, maar zooals dat vrouwtje en Frans en de dokter en mevrouw Vermetten, moest toch wel heel mooi zijn en vol liefde . . . want Maurits, die al zooveel gescholden was, voelde o, zoo diep de liefde, die hij bij hen vond.

Een dag later vertrok Samuel.

Over 't vrouwtje was niet meer gesproken.

Met dat geval had Samuel van alles, ook van het prettige, het meest hun harten veroverd.

Alle drie brachten ze Samuel naar het station en nog lang zagen ze op het perron den zakdoek van Samuel Plukvet uit den trein wuiven als ten afscheid aan zijn drie makkers in die onvergetelijke zomervacantie.

Ja.

Want onvergetelijk 'was ze geweest.

Jammer, dat ze zoo gauw ten einde was.

HOOFDSTUK VI.

SINT-NICOLAASAVOND.

De Sint-Nicolaas was in aantocht.

Sint-Nicolaas! met zijn sleep van genoegens, met zijn bergen van suikergoed en marsepein, met zijn reuzen van speculaas en taai-taai.

Heerlijke tijd voor Hollands zoete jeugd!

En dat de stoomboot uit Spanje niet ver meer van Neerlands kust af was, merkte men aan de tallooze Sint-Nicolaasverzen, die 's avonds uit duizenden schoorsteenen opstegen.

Natuurlijk waren ook in den huize Vermetten alle krachten gemobiliseerd om het feest waardig te vieren.

Aan Sinterklaas geloofden Elly en Frans niet meer.

Daar waren ze al te groot voor.

Maar daar werd het Sint-Nicolaasfeest in den huize Vermetten niet minder gezellig om.

Want onder de tallooze arme en ongelukkige patiënten waren heel veel kindertjes, die er wèl aan geloofden.

En de ongelukkigsten uit die schare werden op den Sint-Nicolaasavond door den dokter uitgenoodigd, bij hem 't feest te vieren.

Dat werd dan altijd een feest met echt Christelijken achtergrond.

Een achtergrond van barmhartige liefde jegens de armen en ongelukkigen.

Waarin Jezus bij Zijn omwandeling de menschen zoo schoon is voorgaan.

En waarin de menschen zulke slechte volgelingen vaak zijn.

Maar dokter en mevrouw Vermetten volgden het schoone

voorbeeld van den Heiland en niet inzonderheid op den Sinterklaasavond.

Waardoor voor Elly en Frans die Sinterklaasavonden onvergetelijk in het geheugen geprent stonden, omdat ze dan altijd in de stralende oogen van die ongelukkige en arme kindertjes zagen de grootste vreugde, die een mensch smaken kan: zijn broeder lief te hebben. Al misten die Sinterklaasavonden dan de bekoring van een geloof in den goeden Sint.

Want Elly en Frans wisten, dat de Sinterklaas, die op dien feestavond in hun huis kwam, niemand anders was dan oom Jan, en dat die vreeselijke Zwarte Piet hun toch nooit iets kwaads zou doen, omdat het neef Willem was.

Zoo naderde dan die groote dag, die toch altijd een groote dag in hun leven werd, omdat het een dag der liefde was, met rassche schreden.

Ook Maurits zou ditmaal van de partij zijn.

Natuurlijk.

Maurits leek wel de schaduw van Frans tegenwoordig en zelden zag men de twee vrienden, die elkaar na strijd verkregen hadden, alleen.

Dus mocht Maurits ook niet op dien avond ontbreken.

* * *

Sinterklaasavond!

Klokslag zes uur.

Daar stond een rijtuig stil voor het huis der Vermettens. Tante Stien, die verpleegster was, stapte uit, en in haar armen droeg ze een teer ventje van ongeveer acht jaar.

Lam voor heel zijn leven.

In het doktersrijtuig gehaald om den Sint-Nicolaasavond in den kring van den goeden dokter door te brengen.

„Daar hebben we Hendrik,” zei Mevrouw, alsof ze al jaren Hendrik gekend had, en ook Frans, Elly en Maurits deden alsof Hendrik al vele malen hier geweest was. Zoodat Hendrik weldra lachte en praatte, en niet meer scheen te weten, dat hij lam was en zich niet kon bewegen als de anderen.

Niet kon hoepelen. Niet kon bokspringen, knikkeren, voetballen als zij.

En straks... geen pepernoten zou kunnen grabbelen.

Dat alles vergat de arme, teere Hendrik hier, waar zooveel goedheid hem tegenstraalde.

En langzamerhand kwamen de andere gastjes.

Treesje Schutten, het hofjeskindje in haar gerafeld japonnetje met den koortsgloed in de oogen; Keesje Hekkers van den werkloozen teringlijder uit Kortbosch; Annie Verniel, wier beentje afgezet was en die zich als bij ingeving aange trokken voelde tot Hendrik, omdat ook zij niet was als de anderen; dan Jaantje van Driel, 't onnoozele kind uit een hofje aan de Sirtemastraat; Piet Vermeulen met zijn magere wangen, — die allen waren weldra present.

En 't was een druk geroezemoes in de groote, vooral voor die arme kinderen mooie kamers.

Zuster Stien was één en al vroolijkheid, terwijl ze de limonade ronddeelde, en allen lachten, allen waren blij.

Maurits' oogen schitterden bij 't zien van zooveel gelach onder de ellendigen.

Eerst had hij eigenlijk niet goed kunnen begrijpen, wat er nu aan kon zijn, feest te vieren met zooveel vieze, arme kinderen.

Maar nu hij het gelaat zag van die kinderen, nu begon die blijdschap toch aanstekelijk op hem te werken.

Ja, 't was wel mooi, zooveel geluk te zaaien als dokter deed.

Lang tijd om na te denken had hij niet. Want in de rustige en deftige stadsstraat werd gerol van een rijtuig gehoord.

Al meermalen hadden de arme kindertjes naar den schoorsteen, de ramen en deuren gekeken, of de lang verwachte Sinterklaas nog niet kwam.

Ze vreesden en hoopten tegelijk hem te zien.

Nu schenen Mevrouw en de dokter ook zenuwachtig te worden.

Het rijtuig hield stil.

Rinkeldeking king king!

De harten aller gasten stonden bijna stil van schrik.

Zelfs Maurits, Elly en Frans schrokken toch nog even, maar inzonderheid Mevrouw en Zuster Stein waren zeer ontsteld.

Zuster Stein durfde beslist niet opendoen, zoodat ten slotte de dokter 't zelf moest doen.

Toen zette Mevrouw, een weinig van den gemaakten schrik bekomen, zich voor de piano en begon te spelen.

Allen vielen weldra in:

Ziet, ginds komt de stoomboot
 Uit Spanje weer aan.

Maar vlak tegen 't einde ging 't bijna mis, want plots kwam de langverwachte Sinterklaas binnen.

Die viel niet tegen.

Maar die Zwarte Piet, wat keek die grimmig en wat maakte hij veelzeggende gebaren met den zak!

En toen 't lied uit was, toen begon 't verhoor.

Ernstig keek Sinterklaas den kring rond.

„Waarom huilt dat groote meisje?” vroeg Sinterklaas, op Zuster Stien wijzend, die met den zakdoek voor de oogen zat en zich achter Hendrik half verborg.

Alle kinderen keken naar de zuster.

„Hoe heet je, meisje?” vroeg Sinterklaas gestreng.

„Ik... ik weet niet..., lieve Sinterklaasje.”

„Waarom huil je zoo?”

„Ik... ik ben zoo bang.”

„Zeker ondeugend geweest,” zei Zwarte Piet, en hij wees veelbeteekenend naar den zak.

Maar de dokter kwam tusschenbeide en zei, dat Zuster Stien heelemaal niet ondeugend geweest was, maar alleen geschrokken was van Zwarten Piet.

Toen gaf Zwarte Piet haar een zoen, om te laten zien, dat hij niet zoo kwaad was, en Sinterklaas gaf haar een speculaasvrijer, waarop de vroolijkheid algemeen werd.

Het verhoor ging verder, en Sinterklaas moest tot z'n verbazing hooren, dat in het doktershuis de zoetste kinderen van heel de stad waren.

Waarop Piet twee volle handen met pepernoten door de kamer wierp.

De kinderen waren nu heelemaal niet meer verlegen in het mooie huis en schoten als hazen onder de tafel.

Dat ging maar niet zoo zacht.

Twee stootten met de bollen tegen elkaar, een ander viel tegen een tafelpoot, Maurits liep Mevrouw bijna omver.

Maar de pepernoten, nu opnieuw uitgestrooid, electriseerden hen en ieder zocht een zoo groot mogelijk aandeel te bemachtigen.

Twee konden dat niet doen.

En 't was hun aan te zien, dat het hun pijn deed.

De kinderen waren nu heelemaal niet meer verlegen.

Toen stond de kleine Elly plots op, liep op Annie toe, en haar al haar veroverde pepernoten gevend, zei ze:

„Ik zal voor jou rapen, hoor.”

Annie lachte blij gelukkig.

Maurits had het ook gezien, en geen oogenblik bedacht hij zich om zijn deel aan Hendrik te geven.

En Maurits voelde iets heel blij's in zich doorstralen, toen hij in de dankbare oogen van Hendrik keek.

Sinterklaas had het ook gezien en hij zei:

„Nu heb ik gezien, dat hier allemaal beste jongens en meisjes zijn. Kom, Piet, deel onze schatten eens uit.”

En daar haalde Piet alle schatten, die in de gang waren opgestapeld.

Kreten van verwondering en dankbaarheid gingen op.

Allen schreeuwden door elkaar.

Ieder was met het zijne gelukkig.

En de schatten schenen voor ieder gepast en naar elks zin.

Zoo kreeg Hendrik een mooien wagen, waar hij in kon zitten en die hij met de handen bewegen en sturen kon.

Z'n oogen straalden.

Nu kon hij zelf iets doen.

Annie kreeg een pop, Pietje een spoorrein, en zoo voort.

En toen ze tegen achten gingen opbreken, was het een sprookjesavond geweest.

Nog lang daarna spraken ze er thuis over.

Maar ook het doktersgezin en Maurits hadden genoten, al was het alleen van de blijdschap dier ongelukkige kinderen.

Maurits had natuurlijk ook zijn geschenk ontvangen en hij was wat blijde met het mooie boek, dat hij al lang begeerd had.

Toen allen dien avond weg waren en Dokter en Mevrouw alleen waren met hun „jongens”, toen zeiden ze:

„Jullie hebt dapper meegeholpen, hoor. Zoo wil de Heere 't.”

„Zou de Heere het wel gezien hebben?” vroeg Elly heel kinderlijk.

En Moeder antwoordde: „Zulke dingen ziet de Heere altijd.”

En zoo was het immers.

* * *

Den volgenden dag hadden Maurits en Frans het natuurlijk nog over den Sinterklaasavond.

„Waarom doen jullie dat toch voor al die arme kinderen? Ik vind het wel heel mooi.”

„Omdat de Heere Jezus dat wil,” antwoordde Frans eenvoudig.

Het scheen, dat bij 't noemen van dien naam Maurits ineenkromp, alsof hij een zweepslag had gekregen.

't Slimme Joodje wist wel, dat die naam liever niet gehoord werd onder zijn volk.

Die naam was gevreesd en veracht.

Dat wist Maurits al, hoe jong hij was.

Daarom ging hij ook nu niet verder op het gesprek in.

Maar nog lang hield het gezegde van Frans hem vast, ook dien avond in bed nog.

En toen hij insluimerde, dacht hij:

„Als Jezus dan zulke mooie dingen bevolen heeft als dokter en mevrouw Vermetten, Frans en Elly doen, dan... dan moet het toch wel een edel mensch geweest zijn.”

HOOFDSTUK VII.

EEN VOETBALCLUB.

De jongens van de klasse, waarin Frans zat, gingen een voetbalclub oprichten.

Dat was een heele gebeurtenis op de school van meneer Walraven!

Dagen lang gingen de monden er over.

Naar de school, of liever het schoolhoofd, zou de club „Walraven” heeten.

Bij de voorbereidingen bleek het, dat de klasse van Frans maar zes goede spelers telde.

Nu op zoek naar andere spelers!

Want het moest een goed elftal worden.

De een kwam dus met een broer, de ander met een neef, een derde met een vriend, waaruit de ontbrekende spelers gekozen konden worden om het elftal compleet te maken.

Ook Frans kwam met een vriend.

Het bleek al gauw, dat onder de vele neven en vrienden, die aangeboden werden, niet zulke goede spelers waren.

Alleen Maurits muntte boven allen uit, door zijn water-vlug spel en aardige trucs.

De keuze kon dus niet moeilijk zijn. En toch...

Toch bleek het al gauw, dat er in de V. V. „Walraven” een zeer sterke strooming was tegen de keuze van Maurits.

Wim Peppel sprak openlijk uit, dat hij niet in een elftal met Maurits wilde spelen.

En... Wim Peppel kon als keeper moeilijk vervangen worden, dat wisten allen.

Op de vergadering, waarin de beslissing zou vallen, werd Maurits afgestemd... omdat-ie een Jood was.

Een Jood in 't elftal van de Christelijke school, dat ging niet.

„Waarom niet?” vroeg Frans met hoogroode kleur.

De jongens keken elkaar eens aan.

Ja, waarom ging dat eigenlijk niet?

Maar ze haalden de schouders op.

Na die vergadering had Frans een moeilijken nacht.

Voortaan zou hij 's Woensdags en 's Zaterdagmiddags alleen moeten gaan voetballen, zonder Maurits, z'n vriend, eigenlijk z'n besten en eenigen vriend, met wien hij zulke leuke dagen gehad had.

Zou hij dien nu om „Walraven” mogen verlaten?

Z'n school kon hij toch ook niet in den steek laten.

En die nieuwe club met Wim Peppel in het doel: Wim Peppel, die niet te passeeren was.

Zaterdag al een match tegen de Beuningen... en volgende week...

Er tornde een klein duiveltje aan de vriendschap voor Maurits in 't hart van Frans.

Maar tot een beslissing kwam hij niet.

's Morgens bij 't ontbijt vroeg hij plots aan z'n vader:

„Vader, kan een Jood niet spelen in het elftal van een Christelijke school?”

Vader keek eerst verrast op en zei toen kalm:

„Waarom niet, Frans?”

„De jongens zeggen van niet, Pa!”

Toen kwam de heele geschiedenis van de schoolclub los en de heer en mevrouw Vermetten luisterden met aandacht.

„En nu, Frans, wat nu?” vroeg de dokter ten slotte.

„Ik weet... niet, Pa,” hakkelde Frans.

„Goed, jongen, denk er over na, wat het edelste is om te

doen. Ik voor mij vind, dat Maurits juist in „Walraven” moest spelen.”

En Vader en Moeder waren nieuwsgierig naar de beslissing van Frans.

Er hing wat van af, hoe nietig die beslissing ook leek. Van *kleine* dingen hangt soms zoo heel veel af!

* * *

Fluitend ging Frans naar school.

Maar in zijn hart werd gestreden tusschen Maurits en de nieuwe club.

Daar haalde Frits Hellers hem in.

„Saluut.”

„Ook saluut.”

„Zeg, de Beuningen komen Zaterdag op z'n sterkst.”

„Zoo,” was Frans één en al oor.

„Jammer, dat wij zoo'n slechte voorhoede hebben, want Wim Peppel zal 't wel houden in de goal.”

„Dan hadden jullie Maurits maar moeten nemen.”

„Hoe kan dat nu?”

„Kan best.”

„Kan nooit.”

„Waarom niet? M'n vader zegt van wel?”

Frits keek Frans ongeloovig aan:

„Je vader?”

„Ja, mijn eigen vader.”

„Ach jò, wat heb je aan dien Jood?” trachtte Frits uit de klem te raken.

En ineens was het, of in Frans' hart een overwinningskreet opging. Hij zag Maurits, zooals hij alleen dankbaar kon kijken, wanneer hij liefde en vriendschap ontving.

„En ik doe niet mee.”

„Om dien Jood?”

„Ja, alleen om dien Jood.”

Frits schudde het hoofd.

Van alle kanten trachtte men hem dien morgen te overtuigen, maar, wie Frans kende, wist, dat, nu hij er eenmaal overheen was, hij niet meer veranderde.

Ten slotte ging men hem plagen.

„Ga dan maar in een Jodenclub spelen.”

Er flitste iets door Frans' hoofd.

Waarom zou hij ook geen club gaan oprichten?
 's Middags vertelde hij het al aan Maurits, en toen hij ook vertelde, dat hij voor „Walraven” bedankt had, toen begon Maurits ineens te snikken, maar door zijn tranen lachte hij.

„Mag ik ook lid worden van jullie club?” vroeg Maurits' pa, die alles gehoord had en met groote liefde dien flinken, eerlijken Frans gadesloeg.

„U ben eigenlijk te oud,” vond Frans eerlijk.

„Ja, om te spelen, maar niet om lid te worden.”

„Misschien zoo iets als eere-voorzitter . . .,” peinsde Frans.

„Best, best, ik word eere-voorzitter van de nieuwe club,” lachte meneer, „en ik begin met de club een bal aan te bieden.”

Frans en Maurits geloofden hun ooren niet.

Een . . . een bal? Dan waren ze al verder dan „Walraven”.

„Drie hoera's voor den eere-voorzitter!” riep Frans, en de club, die nog maar twee werkende leden telde, juichte, als was het elftal geheel voltallig.

„Prachtig!” vond meneer.

Nadien werd er nog lang en dikwijls vergaderd ten huize van Maurits.

Dokter Vermetten werd ook lid van „Voorwaarts” en mevrouw Vermetten maakte prachtige blauw witte hoekvlaggen.

Leden kon „Voorwaarts” met haar mooien, nieuwen bal meer dan genoeg krijgen.

't Werd een fijne club.

En toen dokter Vermetten eens op een dag na 't eten den Bijbel las en 't hoofdstuk voorlas, waarin geschreven stond: „Over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten,” toen zeide hij tot Frans:

„Frans, jongen, ik denk, dat dit woord wel een beetje op jullie vriendschap ook slaat.”

Natuurlijk hoorde men op school al gauw van de fijne club van Frans en Maurits.

Nu ging het „Walraven” niet voor den wind. Van de Beuningen hadden ze met 5—0 klop gehad en van de Groenschool met 8—1. Dat kon er mee door.

Pochen deden ze natuurlijk wel. Vooral tegenover Frans en z'n „Jodenclub”.

„Kom maar op!” zei Frans.

En tot z'n verwondering werd de uitdaging aangenomen.

De groote dag kwam.

Vele jongens uit de buurt en van de Christelijke school gingen naar de spannende ontmoeting kijken.

't Zou er spannen tusschen „Walraven” en de „Jodenclub”.

Dokter Vermetten kwam 't elftal van „Voorwaarts” vóór den wedstrijd kieken.

Wat was „Walraven” jaloersch!

„Wacht maar,” riep Wim Peppel brutaal, dat dokter Vermetten het hooren kon, „die Jood krijgt er geen één bij me door.”

De strijd begon.

In 't begin natuurlijk een beetje zenuwachtig, zooals alle spannende ontmoetingen.

Alleen Frans stond heel kalm achter te spelen en de slechte voorhoede-spelers van „Walraven” konden niets tegen hem uitrichten.

Langzamerhand begon Maurits in de voorhoede op dreef te komen en door z'n groote snelheid en vele voetbaltrucs won hij ondanks zichzelf de harten van 't jeugdig publiek.

„Die lapt 't 'm,” riep men.

„Krijgt er geen één door,” pochte Wim Peppel.

Bom! Daar loste 't Joodje al een granaat, die Wim ternauwernood onschadelijk maakte.

„'t Lijkt wel, of er een vlieg schiet,” pochte Wim.

Geen twee minuten later bezweek hij voor een schitterend schot van Maurits.

„Hoera!” juichten de aanhangers van „Voorwaarts”.

„Walraven” zette er alles op, om gelijk te maken.

Maar 't lukte niet.

Maurits maakte zelfs een tweede doelpunt.

Toen ging de Christelijke school „woest” spelen.

't Hielp niet: Maurits verschalkte Peppel ten derden male.

Wim was woedend.

En toen Maurits juist een vierde doelpunt wilde maken, trapte Wim hem expres gemeen tegen 't lijf, zoodat Maurits ineenkromp van pijn.

„Da's gemeen!” riep men uit één mond.

Dokter Vermetten zei niets, stapte op Wim Peppel toe en gaf hem ten aanschouwe van 't geheele publiek een pak voor z'n broek.

„5—0!” riep een grappenmaker, dat pak tellend voor het vijfde doelpunt.

Zoo eindigde de spannende wedstrijd nog onverwacht, want aan verder spelen was geen denken.

Frans, Maurits en heel „Voorwaarts” waren de helden van den dag.

Velen benijdden de leden van de „Jodenclub”.

Dien avond had dokter Vermetten een lang onderhoud met den hoofdonderwijzer Walraven.

's Maandags daarop moest heel „Walraven”, voor zoover de leden leerlingen van de Christelijke school waren, in het beruchte kamertje van den bovenmeester komen.

En Dinsdags bestond „Walraven” niet meer.

HOOFDSTUK VIII.

KERSTMIS.

Het ging tegen Kerstmis.

De dagen werden al korter en korter.

Al donkerder en donkerder.

En toch ging men zich allerwegen, van Noord tot Zuid, van Oost tot West, voorbereiden op het feest des Lichts.

Ook in den huize Vermetten.

Elly was nu dag en nacht vol van de komende gebeurtenissen, en iederen avond telde ze de nachten uit, die haar nog scheidden van het heerlijke Heilandsfeest.

Zelfs in droomen prevelden haar roode lipjes nog van engeltjes en lichtjes, van Kerstboomen en van al die heerlijkheden, die Kerstmis voor 't kinderhart alleen al voor 't uitwendige biedt.

Dat de voornaamste zegen het onstoffelijke betrof, kon Elly nog niet zoo goed begrijpen; maar ze zou 't wel leeren begrijpen, dat al die uitwendige zegen en festiviteit *alleen* maar was om dien eeuwigen zegen van den komenden Heiland uit te beelden.

Zóó moest haar kinderhart nu gelokt worden.

Frans begreep het al veel beter en zag dien dag kalmer tegemoet.

En Maurits...

Er kwam voor hem geen Kerstfeest.

Dat was een feest, dat de vijanden van zijn volk uitgedacht hadden, werd hem geleerd.

Dat was geen feest voor hem.

Daar werd ook niet over gepraat tusschen Frans en hem.

Dat voelden beiden, daar lag een klove.

Maar kleine, snappende Elsje kòn er natuurlijk niet over zwijgen en vertelde Maurits van het groote, Christelijke feest, dat aanstaande was.

„Ik zal aan Pa en Moe vragen, of je ook komen mag,” beloofde ze Maurits.

En ze zag niet, hoe een donkere wolk over 't gelaat van Maurits glijden kwam.

Maar Frans zag het wel en begreep het.

Toen Maurits weg was, zei hij:

„Dat moet je niet zeggen.”

„Waarom niet?” pruilde Elly, die wel alle menschen om hun Kerstboom wilde verzamelen.

„Dat begrijp je nog niet,” deed Frans vaderlijk; „daar mogen geen Joden komen.”

Daarmede was 't gesprek afgelopen, maar Elly knoopte het in haar ooren, en zoodra kwam haar vader niet thuis, of ze zat op z'n knie en:

„Pappa, is onze lieve Heer ook voor Joden gekomen?”

„Natuurlijk, kindje.”

„Dan mogen ze ook bij den Kerstboom komen,” juichte ze en ze klapte in de handjes.

„Natuurlijk.”

„Zie je wel,” zei ze met de overwinning in haar oogen tot Frans.

„Frans zegt, dat ze niet mogen. Mag Maurits nu ook komen? Toe, pappa.”

„Dat heeft Frans niet bedoeld, klein snappekindje. En of Maurits nu komen mag of niet, dat moet je maar aan Vader en Moeder overlaten.”

Natuurlijk kwam Maurits niet.

De dokter kon hem niet uitnoodigen tegen den wil van zijn ouders.

* * *

Zoo kwam het Kerstfeest.

De gróóte dag.

Voor alle kinderen.

Maar niet alleen voor hen, ook voor die millioenen groote menschen van allen stand, natie en kleur.

Voor groot en klein, de dag, de roem aller dagen.

Omdat het de groote genadedag is, waarop God in den hemel Zijn lieven, eenigen Zoon Jezus gegeven heeft, om op deze ongerechte aarde te gaan lijden voor onze zonden.

In de verlichte suite van het doktershuis stond de fraaie Kerstboom met z'n roode flickerlichtjes, z'n bellen, z'n versierselen, z'n sterren, z'n geschenken.

Buiten was het koud.

De sneeuw dwarrelde in duizenden sterrende vlokjes eindeloos uit den grauwen winterhemel en bedekte het al.

't Was een echt witte Kerstmis.

Alles was gedekt door 't reine tapijt.

Net alsof de Heere nu ook vandaag weer in die sneeuw predikte: zoo zal Koning Jezus nu ook door Zijn vrijwillig offer de zwarte aarde bedekken met het reine bloed der vergeving.

Maurits zag het voor 't raam.

Naast hem bij de burens was het hoogtijd. Hier in zijn huis was het een gewone dag.

Waarom mocht hij eigenlijk niet naar dat feest van Jezus, waar Elly hem zooveel van verteld had den laatsten tijd en dat nu allemaal weer aan z'n geestesoog voorbijging.

Waarom niet?

't Bleek toch uit alles, dat Jezus een goed, braaf mensch geweest was, die volgelingen had als dokter en mevrouw, Frans en die lieve Elly, van wie Maurits zoo ècht veel hield. En wat zou hij graag dat feest meegemaakt hebben.

Hoe zou wel zoo'n Kerstboom er uitzien.

En... en...

Ik kon wel eens tusschen de ramen kijken, dacht Maurits, dan heb ik hem toch ook gezien.

Direct ging hij dat besluit uitvoeren.

Over de heining was hij in een wip.

Ziezoo, daar stond hij; de sneeuw knerpte onder zijn voeten en van 't dak viel een heele vracht sneeuw op z'n rug.

Maar fijn kon hij zien, en hem konden ze niet zien,

want er brandde geen licht, dan daar die kleine lichtjes in den boom.

Wat was die mooi!

Met al die kleine lichtjes, die als uit de verte riepen en wenkten uit het donker.

't Was net, of ze Maurits riepen, uit de sneeuw te komen in de gezellige kamer, daar net als die anderen, van wie hij de meesten niet kende, om den Kerstboom.

Maar stil, daar ging Mevrouw spelen op de piano en nu... nu gingen ze allemaal meezingen.

Prachtig!

Wat heerlijk!

Maurits was één en al oor.

Stille nacht, heilige nacht,
 Davids Zoon, lang verwacht,
 Die tot God ons terugbrengen zal,
 Wordt geboren in Bethlehems stal,
 Hij, der schepselen Heer,
 Hij, der schepselen Heer.

Hulp'loos Kind, heilig Kind,
 Dat zoo trouw zondaars mint,
 Ook voor mij hebt Ge U eere ontzegd,
 Werdt Ge in stroo en in doeken gelegd.
 Leer m' U danken daarvoor,
 Leer m' U danken daarvoor.

Stille nacht, heilige nacht,
 Heil en vreë wordt gebracht
 Aan een wereld, verloren in schuld.
 Gods belofte wordt heerlijk vervuld!
 Amen! Gode zij de eer!
 Amen! Gode zij de eer!

Wat was dat een mooi vers!

En nog vóór Maurits tot zichzelf gekomen was, hoorde hij den dokter vertellen van dien stillen, heiligen nacht.

Zóó werd hij geboeid, dat hij niet meer voelde te zijn in de jagende sneeuwjacht, die hem geheel wit maakte.

Hij was in den kring der herders in de velden van Efratha, die om 't wachtvuur zacht spraken over bange

Het Kerstjoodje.

dagen. Hij hoorde een schaap als in droomgeprevel blaten, zoodat het klonk als een eenzame roep over Bethlehem-Efratha's velden. En daar... daar zag hij dat licht, dat uitgolfde uit duizenden van hemelvensters en voortgolfde over de nachtzwarte velden.

En ziet... ziet, aan de hemelvensters verdrongen zich duizendmaal tien duizend schoone mannen met vleugels en lichtgewaden, en langs ladders van licht schenen zij omlaag te dalen uit dien grooten, wijden hemel naar deze lage en donkere aarde... die nu licht was als de hemel zelve.

Dan stapelden zich de wolken tot tempelzalen en gaanderijen, en een engelenkoor zong, zoodat het geklonken heeft over gansch deze wereld:

Eere zij God in den hooge!
Vrede op aarde,
In menschen een welbehagen.

Met ademlooze spanning luisterde Maurits naar dit wonder, nooit gehoorde verhaal.

En straks ook weer reisde hij met die ruwe herders mede naar de plaats, waar het Kindeke lag.

Een stal.

En in dien stal de Zoon van God, van wien spraken die lichten in den Kerstboom, die wenkten om tot Hem te komen.

Van wien spraken die sterren in den boom, omdat Hij was de Ster der hope voor alle menschen.

Van wien spraken al die geschenken, omdat de Zoon van God het groote geschenk der verzoening was voor deze wereld, omspoeld door zondegolven.

Dat alles hoorde Maurits.

En nu wist hij ook, dat Jezus niet alleen een edel mensch was, maar ook de Heere, die gekomen is om krankheden te genezen en om 't gebed te hooren.

't Was hem wonder te moede.

't Was een avond van nooit gehoorde dingen.

En stil wilde Maurits heengaan, om 't in z'n hart voor zich alleen te bewaren, toen hij 't heldere stemmetje van Elly nog hoorde:

„Pappa, was de Heere ook een Jood, net als Maurits?”

„Ja, lieve kind,” zei de dokter, „en daarom is het een groote zonde, Maurits niet lief te hebben.”

En Elly zeide, nog meer tot zichzelf dan tot anderen:

„Dan moet de Heere wel heel veel van Maurits houden.”

Met die boodschap ging Maurits naar huis.

En alle volgende dagen liet ze hem niet los.

En telkens weer was het in hem:

„Dan moet de Heere wel héél veel van Maurits houden.”

HOOFDSTUK IX.

BANGE DAGEN.

Dat zijn immers bange dagen, als Moeder zoo ziek is, dat Dokter telkens weer met ernstiger hoofdschudden het huis verlaat.

Zulke dagen kreeg Maurits te doorleven.

Zulke bange dagen.

Op straat zag men hem niet meer.

Direct van school holde hij naar huis.

Want Moeder was zoo ziek.

Zijn lieve, lieve moeder.

En 't was heel ernstig.

Daarom kon Maurits niet meer spelen. Hij dacht niet aan spelen. Niet aan z'n vrienden en niet aan „Voorwaarts”. 't Ging hem niet aan, of „Voorwaarts” al een nederlaag had geleden. Zijn lieve moeder was ziek.

En om dat ééne, dat erge, bewogen zich al zijn gedachten in bangen cirkel.

Zou Moeder...?

O, daar durfde hij niet aan denken.

Leven, leven moest Moeder.

Voor hem, al was het voor hem alleen.

Hij kon haar niet missen.

Dat zag hij nu al. Nu tante Bets in huis was om 't huis-houden waar te nemen.

O, wat miste hij Moeder nu al in alles!

Dat wist Moeder ook wel, want ze kon hem zoo innig aankijken, als hij eens in de ziekenkamer was.

Daar had hij eigenlijk liefst den heelen dag door willen brengen. Maar het mocht niet.

Want Moeder moest rust hebben en kalm zijn, anders werd ze niet beter.

En Moeder moest immers beter worden.

Toch betrok de doodsengel, naar 't scheen, de wacht in de ziekenkamer.

't Ging achteruit.

En op een dag hoorde hij Dokter in de gang tegen Vader zeggen: „Vanavond gaat het er op of er onder.”

Dat was een steek in Maurits' hart.

Vader zei niets tegen hem en Maurits vroeg niets.

Maar rust had hij dien avond niet.

En toen hij in z'n kleine slaapkamertje gekomen was, toen zag hij al maar in z'n verbeelding z'n moeder, mager en bleek, worstelend met den dood om het leven.

't Was, of hij 't geheimzinnig ruischen van den doodsengel hoorde.

O, o, was er dan geen hulp?

Daarbuiten rolde een rijtuig aan: de dokter; ook dokter Vermetten was er, dat wist Maurits.

Zouden die twee misschien...

Menschenhulp kon niet meer helpen, wist Maurits immers.

Zou misschien dokter Vermetten bidden op dit oogenblik tot dien God van... van Kerstfeest?

Dan... dan...

Zou Maurits misschien ook kunnen bidden tot dien edelen Koning, die op de aarde was gekomen in een stillen nacht, om de krankheden op zich te nemen?

Mocht Maurits wel tot hem...?

Hij was toch een Jood.

Maar die Koning, die Zoon van God was ook een Jood.

En...

Daar klonk een reine kinderstem door zijn verbeelding:

„Dan moet de Heere wel héél veel van Maurits houden.”

Zou dat waar kunnen zijn?

't Was waar.

Want de dokter had het bevestigd.

En die loog niet.

Nooit.

En Maurits ging uit zijn bed en knielde neer voor zijn ledikantje.

Ja, wat moest hij nu zeggen?

Hij had nog nooit gebeden.

En dan plots kwamen de woorden:

„Goede God van Kerstfeest, maak Moeder beter, als 't U blijft. Ik ben wel een Jood, maar U lacht nooit om Joden. U was zelf ook van mijn volk. Daarom vraag ik 't heel alleen aan U, om mijn lieve Moeder beter te maken.

Lieve Heer van 't Kerstfeest, gij hebt er veel genezen, zeggen Elly en Frans, maak nu ook Moeder beter.

Zonder „amen” stond Maurits op.

Een pak was van zijn hart.

't Was net, of hij nu vertrouwen kon.

Op dat oogenblik kwam tante Bets schreiend binnen en Maurits moest zich gereedmaken om . . . afscheid te nemen, want 't was heel, héél erg met Moeder.

Afscheid?

Maurits staaarde haar aan.

Dat kòn immers niet.

Hij had toch gebeden tot . . . tot dien God van Kerstfeest.

Hij wilde 't niet gelooven, maar volgde Tante, die al maar snikte, gehoorzaam naar de ziekenkamer.

Juist, toen hij binnentrad, richtte dokter Vermetten zich uit zijn gebogen houding van over de zieke op, en met een gezicht, dat straalde van edele vreugde, zeide hij:

„Godlof, beste jongen, je moeder is gered.”

„Gered?” riep Maurits' vader, en geheel overmand door de zenuwen, viel hij snikkend op een stoel.

Gered!

Maurits keek de beide dokters aan, of ze hem niets nieuws verteld hadden.

Maar er straalde een warme en diepe vreugde uit zijn hart.

„Ga nu maar weer lekker slapen, Maurits,” zei dokter Vermetten; „van morgen af gaat Moeder beter worden.”

't Leek er wel niet naar.

Want uitgeput lag Moeder daar, 't klamme zweet op het gelaat, de oogen dicht.

Maar 't pleit was gewonnen.

En Maurits ging voor z'n bedje weer om dien God van Kerstfeest te danken, dien God, die zooveel van hem hield.

Neen, dokter Vermetten had niet gelogen.
 Die God was machtig.
 Ook in liefde voor den kleinen Maurits.
 En met een blijden lach op de lippen sliep Maurits weer.
 Maar achter de gouden vensteren des hemels was blijdschap over 't Joodje.
 't Veelgesmade Joodje.

Weer had dokter Vermetten niet gelogen.
 Want Moeder ging vooruit.
 Niet langzaam.
 Neen, snel, alsof ze door engelenkrachten ondersteund werd.
 Uren en uren kon Maurits nu in Moeder's kamer zitten, en dan dicht tegen haar aanleunend, vertelde hij ook in een schemeruurtje aan Moeder van den God van het Kerstfeest, die haar beter gemaakt had, die zulke edele en goede volgelingen had als de Vermettens . . .

En Moeder luisterde.
 Met groote aandacht.
 En verbazing.
 Toen hij uitgesproken was, drukte ze een langen, innigen kus op z'n voorhoofd.
 En in haar hart rees de vraag, of misschien Maurits niet gelijk had, dat de God van Kerstfeest haar uit den bangen greep des doods gered had.

Weldra ging Maurits nu weer spelen.
 „Voorwaarts” ging weer overwinningen boeken, en na schooltijd zag men ze altijd samen, de twee onafscheidelijken: Frans en Maurits.

Het werd weer een echt vroolijke tijd, waar nog veel van te verhalen zou zijn; maar wat te verhalen is, ligt te ver buiten 't verband, om 't boek er noodeloos door te verdikken.

Het zij genoeg, te weten, dat door een menigte avonturen en guitenstroken de vriendschap nog weer meer verinnigd werd.

Frans vond 't fijn, dat Maurits' moeder beter was geworden en dat zijn vader daarbij geholpen had.

Eens op een dag — ze waren in 't huis der Vermettens — pochte Frans:

„Mijn vader is de beste dokter van de stad; hij heeft jou moeder ook beter gemaakt.”

„Da's niet waar,” riep Maurits met vuur.

„Wie dan?” vroeg Frans uitdagend.

„De... de God van Kerstfeest...,” aarzelde Maurits.
En Frans kon niets meer zeggen.

Toen 's avonds mevrouw Vermetten alles, wat ze gehoord had, aan den dokter vertelde, kwam er een dankbare glimlach op z'n gelaat.

„Het zaad der liefde gaat ontkiemen,” zeide hij.
En zoo was het.

HOOFDSTUK X.

ONVERWACHTE GEBEURTENISSEN.

Er gingen groote veranderingen plaats grijpen.

Veranderingen, die Frans en Maurits gingen scheiden.

Waarom ze natuurlijk beiden bedroefd waren.

Vooral Frans. Dát had hij nu nooit kunnen denken, toen Maurits naast hem was komen wonen, dat hij van hem moeilijker afscheid zou kunnen nemen dan van Dickie.

Natuurlijk beloofden ze elkaar trouw te blijven.

„Waarom,” zoo vroeg Frans eens aan z'n moeder in de laatste dagen, „zouden we van elkaar weg moeten?”

„'t Zou wel eens kunnen, Frans, dat je taak nu voor een groot deel ten einde was, en dat de Heere Maurits ging roepen om alleen te kiezen, zonder jouw steun en voorbeeld, of hij nog altijd in alle moeilijkheden wil vertrouwen op zijn God van 't Kerstfeest.”

Hoe het ware, de scheiding kwam.

Dokter Vermetten werd benoemd tot directeur van een ziekeninrichting te Arnhem en nu ging de familie verhuizen naar den Veluwe-rand.

Heerlijk zou 't voor Maurits zijn daar te mogen logeeren.

En dat zou natuurlijk mogen.

Ze vergaten soms hun droefheid, als ze aan de heerlijkheden dachten, die de nieuwe omgeving zou bieden.

Het werden nu drukke dagen.

Maurits hielp flink mee inpakken; maar toen de groote verhuishagens kwamen, toen voelde hij eerst, dat het afscheid komen ging.

Den laatsten maaltijd gebruikte de familie Vermetten op uitdrukkelijk verlangen bij Maurits' ouders.

Het wilde niet vlotten aan den maaltijd, en Frans slikte net, of elk hapje eten een groot brok in z'n keel moest passeeren.

Dat was ook zoo.

Maurits en z'n vader brachten de Vermettens naar den trein.

Met afgewend gelaat drukte Maurits Frans de hand, en Frans . . .

Zoodra hij in den coupé had plaats genomen, ging hij in een hoekje zitten snikken, en Elly huilde van den weeromstuit mee.

Daar was een hartelijke vriendschap verbroken.

Of, neen, niet verbroken.

Want vast was het beeld van elkaar in beider hart gegraveerd.

Lang, nog heel lang wuifde Maurits met z'n zakdoek den trein na, die onder een dikke rookpluim wegilde naar de nieuwe bestemming der Vermettens.

Voor de voetbalclub „Voorwaarts" was het vertrek van Frans beslist een zwaar verlies.

Geen wonder, dat bij den laatsten wedstrijd op voorstel van Maurits aan Frans een „medaille van verdienste" werd uitgereikt.

Het was een oud dingetje van Jan Terbeek's vader, maar in het oog van Frans, die 't op zulk een eervolle wijze verworven had, was die „medaille van verdienste" van onschatbare waarde.

Een tropee van voetbalroem, die veilig bewaard moest worden tusschen z'n spulletjes.

* * *

Drie maanden latër kreeg Maurits' vader een zeer eervolle benoeming in Nederlandsch-Indië.

Het was tegelijkertijd een eer en een zware beproeving.

Want het werd hem dadelijk duidelijk, dat hij, bij vertrek naar Indië, Maurits niet mee kon nemen.

Met hem hadden Vader en Moeder immers uitnemende studieplannen.

Lang duurde de worsteling.

Vooral Maurits' Moeder wilde er in den beginne niet aan denken, haar jongen hier te laten.

Ten slotte viel de beslissing.

Maurits zou voor zes jaren onder leiding komen van tante Bets in Amsterdam, die heel goed voor hem zou zorgen, als een moeder, om daar op de H. B. S. te gaan. En als Vader en Moeder over zes jaar terugkwamen, dan zouden ze verder zien.

De beslissing viel allen zwaar.

Maurits niet in 't minst.

Hij had een gevoel als in de dagen, toen Moeder zoo ziek geweest was en hij haar missen moest.

Maar bidden . . .

Bidden tot den God van het Kerstfeest kon hij nu niet.

Snel ging het naar den laatsten dag toe.

Op dien dag gingen ook dokter Vermetten en Maurits naar Amsterdam, om afscheid te nemen van Maurits' ouders.

De laatste dag brak aan.

De groote stoomer lag gemeerd aan de kade. De passagiers hadden zich al ingescheept.

Allen stonden aan de reeling, die op de kade uitzag, waar honderden wachtten op het vertrek.

Kleine stoombootjes kwamen puffend op zij, om den waterreus van de kade te sleepen.

Op het dek begon de muziek gedempt het „Wien Neerlandschbloed" te spelen.

Blanke handen en witte zakdoeken wuifden.

Hier en daar klonk gesnik op uit de menigte.

Daar gingen vaders en moeders, broeders en zusters, vrienden of bekenden naar 't verre, verre warme land, met z'n vele gevaren.

Zouden die aan de reeling en die op de kade elkaar ooit weerzien?

Zou het voor sommigen ook een eeuwig afscheid zijn?

Die en dergelijke gedachten gingen de menschen door 't hoofd, en de harten waren bedroefd.

Het Hollandsche volkslied was uit. Langzaam dreef het zeekasteel naar 't midden. De machines stampden en dan gleed het weg.

„Vaarwel, vaar wel, mijn vaderland!
Lief vaderland, vaarwel!

Langzaam en ernstig klonk het over 't water.

Maurits snikte luid en, wuivend met zijn zakdoek, riep hij al maar harder:

„Dag Moeder! Dag Vader.”

En Moeder en Vader wuifden terug, telkens weer snikkend, over de reeling, tot het groote schip zwijgend opgenomen werd in de nevelen van 't verschiet.

Maurits meende, dat hij door z'n tranen 't schip niet meer kon zien, maar toen hij zich de oogen goed uitgeveegd had, zeide hij:

„Neen, 't is weg.”

Het afscheid was voorbij.

De kade stroomde leeg.

Hier ging een oude moeder, strompelend tusschen lieve vrienden, schreiend heen: ze had haar zoon, haar jongen weggebracht. Ginds ging snikkend, zich bedwingend, een jong meisje alleen haar weg; ook zij had haar offer gebracht aan 't verre land, dat in cultuur gebracht moet worden door Hollands vernuft en leiding: haar verloofde was heengegaan...

Naar 't land met z'n vele gevaren.

En aan de hand van tante Bets ging Maurits mee, gevoerd, zonder dat hij wist waarheen, langs duizenden menschen en door vele straten naar z'n nieuw tehuis.

Hij liet zich willoos meevoeren.

Nu had hij nergens belangstelling voor.

Z'n geest omwielde 't groote, snelle schip, dat straks de witgekopte golven zou klieven naar warmer stranden.

*
•
*

Uit alle oorden kreeg Maurits de eerste weken kaarten met zeldzame postzegels.

Doch waar hij anders voor in geestdrift zou ontvlamd zijn, dat liet hem nu koud.

Alleen luisterde hij gretig naar ieder bericht van Vader en Moeder.

Tante Bets begon hem op den duur een vervelenden jongen te vinden.

Maar de knorrige tante Bets, die alleen aan zichzelf dacht

en Maurits slechts met plichtsgetrouwheid zonder liefde omringde, kòn ook niet begrijpen, hoeveel Maurits in z'n beste ouders verloren had.

Had hij niet alles verloren?

Er moest iets gebeuren, om Maurits op te beuren, en zoo gebeurde het, dat hij te logeeren gevraagd werd bij z'n ouden buurjongen Frans Vermetten, te Arnhem.

Ook daar had hij zelfs geen zin in.

Maar op aandrang van tante Bets ging hij ten slotte.

En 't viel mede.

In den gezelligen kring der Vermettens, waar liefde den boventoon voerde, kreeg hij eindelijk z'n levenslust terug, tot groote vreugde van allen.

Alles deden ze daar, om hem 't groote leed te doen vergeten. En er werd iets gevonden om hem belangstelling in te boezemen.

Of liever gezegd: Iemand... de God van 't Kerstfeest.

Heerlijk vond hij het, als dokter Vermetten 's avonds er een uurtje afnam — en daar had de dokter altijd tijd voor, omdat het het aller-, allerbelangrijkste was — om te vertellen al die mooie verhalen uit dat oude Boek met koperen sloten, dat op een eereplaats in de kamer prijkte.

Dan zaten ze heel dicht om hem heen, Elly meestal op zijn knie en Frans tegen hem aangeleund, en Maurits ten slotte ook, eerst heel schuchter, maar toen dokter z'n arm om hem heen sloeg, leunde hij sterk tegen hem aan, net alsof hij bij z'n eigen vader stond. En hij wist niet waarom, maar ineens moest hij het uitsnikken tegen Dokter's oude huisjasje.

Dat waren stille uren.

Heerlijke uren.

Waarin het wel leek, of Jezus heel dicht was bij dien gezelligen kring.

En alles, wat Dokter vertelde, was waar.

Dokter Vermetten had immers nog nooit gelogen.

Maar die dagen gingen te snel voorbij.

Het einde der vacantie kwam.

Het was het einde dier zalige, onvergetelijke schemeruren, die in 't kinderhart zaaien het levenszaad.

Maar één ding was gewonnen.

Maurits was de oude.

Dat merkten Vader en Moeder ook in z'n brieven.
 En ze dankten er in hun hart de Vermettens voor.
 Eindelijk ging Maurits naar huis.
 „Je bent altijd welkom, Maurits,” zei de dokter.
 En Maurits lachte dankbaar.
 Want het was een lichtplek in het troosteloze leven,
 dat hij bij Tante leidde, om te weten, dat hij welkom was
 in dit huis, waar de liefde hoogtijd vierde.

* * *

Maar er kwam een heel donkere wolk aandrijven over
 het leven van Maurits.

Die hem geheel ging omnevelen.

De eerste berichten waren niet zoo ongunstig; maar geen
 dag later kwam een telegram met de ontzettende mede-
 deeling, die tante Bets hem kalm en zacht vertelde:

Vader en Moeder waren beiden gelijk aangetast geworden
 door die vreeselijke ziekte, die al zooveel offers geëischt
 heeft in 't warme Indië, de „gele koorts”.

En beiden waren na zeer korten strijd bezweken.

Nu zouden ze rusten.

Heel ver weg in een eenzaam graf onder dien warmen
 hemel.

Alleen zouden ze zijn.

Want Maurits zou dat graf niet zien.

Nooit zien.

Geen enkel bloempje zou er op tieren, door z'n hand geplant
 op de plaats, die hun dierbare lichamen bevatte.

't Was, of er iets in Maurits gebroken was.

Eerst kon hij niet schreien.

Maar toen kwamen de tranen, eindeloos, eindeloos.

Als waterbeken.

En ze waren door geen troostwoord te stelpen.

Vader en Moeder waren weg, weg voor altijd.

En ze rustten zoo ver in een graf, dat Maurits zelfs hun
 laatste rustplaats niet kon bezoeken.

Ach, waren ze maar in Holland geweest!

Had hij maar geweten, dat ze zoo ziek waren!

Dan...

Dan had hij kunnen bidden.

Bidden tot... den God van 't Kerstfeest.

Daar was 't nu te laat voor.

Waarom had hij ook niet gebeden, toen Vader en Moeder weggingen, dat Hij, de God van Kerstfeest, hun nabij zou zijn!

Dan was het hun niet overkomen.

En in de stilte van z'n hart nam hij zich voor, voortaan altijd te bidden tot dien God, die eenmaal zoo goed en trouw hoorde.

Die . . .

Die zooveel van Maurits moest houden.

Dat gaf hem rust.

Voor 't eerst.

Hoewel z'n gedachten altijd en altijd nog waren bij dat verre graf.

Bij dagen en bij nachten waarde z'n kindergeest over den verren grafheuvel.

Zelfs in droomen.

Eens droomde hij, dat Moeder hem verwijtend aanzag en hem vroeg:

„Waarom heb je niet voor mij gebeden, Maurits, tot den God van 't Kerstfeest?”

En Maurits wist geen antwoord.

Maar ze glimlachte zoo lief tegen Maurits, zooals alleen zij glimlachen kon tegen haar jongen, en ze zeide:

„Aan Zijn troon zullen we elkaar weer ontmoeten.”

Van dien nacht af geloofde Maurits Moeder weer te zien. Moeder, die hem gekust had, toen hij haar verteld had van den God van 't Kerstfeest.

En 't troostte hem.

Meer dan al die menschen hem troosten konden.

Want natuurlijk waren er menschen genoeg, die Maurits vertroosten wilden met vele lieve woorden.

Maar al die troostwoorden benauwden den knaap meer, hoe goed ze ook bedoeld waren.

Slechts één troostwoord sloeg diep, heel diep in z'n ziel. Dit kwam van Samuel Koekoek, den vriend dier blijde zomervacantie.

Met een teederheid, die niemand bij Sammie zou vermoed hebben, nam deze hem bij de hand en zeide:

„Weet je nog wel, Maurits, van die zomervacantie en van dat visschersvrouwkje, de braamzoekster, die al haar

jongens en haar man aan de zee had moeten afstaan?"

„Ja,” zei Maurits.

„Die ben ik nog niet vergeten. Ik zou nu wel willen, dat jij ook die hoop had, die zij had; je weet wel, dat zij ze weer zou zien in beter gewesten.”

„Die heb ik!”

„Waar dan?”

„Bij... bij den God van 't Kerstfeest.”

En Samuel ging heen, terwijl in z'n geest 't beeld bleef hangen van dat sterke vrouwtje op dien wonderigen duin-top...

Háár God was machtig

Samuel had 't nooit vergeten.

En Maurits...

Misschien was de God van 't Kerstfeest, zooals hij dat uitdrukte, wel de allerbeste Trooster.

Tien slagen sloeg de klok van een kerktoeren...

Samuel stond stil.

Hier werd die hem onbekende God verkondigd, zou hij...?

HOOFDSTUK XI.

EEN BOEK OVER JEZUS.

Het was druk op de markt.

Ze vertoonde weer het gewone beeld van bedrijvigheid der groote stad Amsterdam.

Schreeuwende kooplieden prezen om 't hardst hun waren aan.

Hier en daar zelfs stond er een 't te zingen met souvereine minachting voor zelfs de geringste toonzuiverheid.

Bont was de rij van kramen, die hun waren ten toon stelden voor een even bonte rij bezoekers en kijklustigen, die in eindelooze menschenlierten tusschen de kramenwoestijn doorslierde; onophoudelijk.

Hier werden goederen aangeboden, ginds schoenen, elders koek, weer verder kaas.

Het is niet op te noemen, wat al verscheidenheid aan menschelijke behoeften de markt bood.

Bont als haar verscheidenheid haar bezoekers.

Hier een moeder met een schreeuwend kind achter zich

aan den boezelaar; ginds een achter een kinderwagen, met een aan den mantel en een, die juist wil kwijtloopen tusschen de menschenzee, waardoor Moeder's angstig geschreeuw zich mengde onder 't geraas van 't marktlevens, dat raast en bruist den ganschen dag, ongetemperd, tot de nacht ook daar daalt.

Heel, heel achter op de markt stond de Christelijke boekenkraam van Dirk Groen.

Dirk Groen was een handelaar als allen.

Hij verkocht zijn Christelijke boeken niet anders dan om te kunnen verdienen.

Ruwe, grove man, met groote tanden en heelemaal geen gezicht, waarop de liefde gestempeld stond, zooals op het nobele gelaat van dokter Vermetten.

Naar deze tent zocht een Joodje zich baan te breken, sluipend tusschen de menschen.

We herkennen Maurits.

Wat voert hem op dezen woeligen middag wel naar de kraam van Dirk Groen?

Daar is hij aangekomen.

Aarzelend ziet hij om zich heen, zooals iemand om zich heen kijkt, die spionnen verwacht.

Maar neen, z'n blik wordt rustiger, het schijnt veilig te zijn.

Groen neemt geen notitie van hem. Dat is zoo zijn methode.

Hij doet net of hij geen klanten noodig heeft; dan kan hij de boeken soms hooger verkoopen.

Spiedend gaat Maurits' oog over den boekenvoorraad van Groen.

Hij schijnt teleurgesteld.

Dan komt plots z'n vraag, half gefluisterd, half verlegen:

„Baas, hebt u ook een boek, waarin staat over Jezus?”

„Over Jezus?”

Groen is ten hoogste verbaasd, en ziet het Joodje aan, dat een boek vraagt over Jezus.

„Ja,” zegt 't Joodje zacht, blozend.

Als Groen van zijn verbazing bekomen is, ziet hij aanstonds, welk boek geschikt is voor Maurits, want de blik van een marktkoopman is scherp.

„Dan moet je dit hebben.”

En hij reikt hem over den schoonen kinderbijbel van dominee Ulfers.

„Baas, hebt U ook een boek, waarin staat over Jezus?”

't Joodje pakt hem aan als een geschenk uit den hemel.
Dat is het ook.

Want hoewel het vuil is van buiten, zal Maurits er dien Jezus, dien hij zoekt, er zoo schoon en heerlijk in geteekend vinden naar z'n kinderverstand, dat het boek, dat beduimelde boek, waar zelfs nog potloodhalen in stonden van den slordigen vorigen bezitter, hem werkelijk een schat zal worden.

„Wat moet het kosten?”

„Drie vijftig voor jou,” zegt Groen.

Maurits ziet het beduimelde boek aan; het is het ongetwijfeld waard, maar...

Maar hij heeft slechts drie gulden over kunnen sparen.

Afdingen wil hij niet op een boek, waarin staat over... den God van Kerstfeest...

Dat men voor zó'n boek overvragen kon, komt niet in hem op.

Hij wil dus weggaan, zooals hij gekomen is.

„Nou?” vraagt Groen, die zaken doen wil.

En dan komt 't aarzelend:

„Ik... ik heb maar drie gulden gespaard.”

„Hm,” zegt Groen, „feitelijk te weinig.”

„Ja,” vindt ook Maurits.

„Maar hier, ik heb een gullen dag.”

Stralend ziet Maurits hem aan:

„Dank u wel.”

En met het beduimelde boek in z'n flanelen sporthemd gaat hij henen, gelijk degene, die een schat in den akker zocht en gevonden heeft.

Het boek met de potloodkratsen rust dicht bij z'n hart.

En hij reist z'n weg met blijdschap...

* * *

In dat schoone boek, waarmede de vrome schrijver zulk een uitnemend en van God gezegend werk verrichtte, toen hij het overzette in een taal, voor 't kinderhart en -verstand bevattelijk — in dat schoone boek ging Maurits lezen.

Het was verboden waar in het huis van tante Bets.

Maar op zijn zolderkamertje had Maurits een aardig smokkelplaatsje gemaakt onder losse dakpannen.

Daar lag het boek, waarin geschreven stond over Jezus, veilig voor der Joden haat.

En elk oogenblik, waarin Maurits vrij was, las hij in dat boek, dat wondere boek.

Hij las begeerig.

Gulzig als iemand, die hongerde.

En 't wondere boek bracht verzadiging.

En niet alleen verzadiging, ook vertroosting.

Het zei niets over Moeder.

Toch was het, of hij uit al die mooie geschiedenissen een stem der vertroosting zich hoorde toeroepen.

In dat boek leerde hij zijn volk kennen.

Zooals het gezegend was door den God van het Kerstfeest.

Zooals het gezondigd had tegen Hem.

Zooals het afgeweken was.

Maar eindelijk kwam hij aan een donkere bladzijde.

Die bladzijde, waarop Jezus gaat op den smarteweg, beladen met Zijn kruis.

Bespot, gehoond.

Op die bladzijde ook, waar ze uitroepen:

„Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen.”

En een helder licht ging op voor Maurits.

Dáárom was het dus.

Dáárom die spot en hoon van zijn volk.

O, het had het verdiend!

Het had Jezus gekruisigd, die zijn moeder beter gemaakt had.

Wat een zonde!

Snikkend lag het Joodje dien avond in z'n bed.

Omdat ze Jezus gekruisigd hadden.

Snikkend om de zonde zijns volks.

Maar hij zou er niet aan mededoen.

Toch droeg, moest hij dragen, den vloek, door verre voorouders over hem ingeroepen.

Maar wat was die Jezus dan toch edel en goed, om ondanks alles nog zijn moeder beter te maken!

Nu ging Maurits nog veel meer van Hem houden.

Waarom hadden ze dat nooit bij dokter Vermetten verteld?

Den volgende dag las hij verder.

Van den opgestanen Jezus.

Van Jezus, die met geklank der bazuinen opvaart naar het Koninkrijk der hemelen.

't Waren wondere woorden.

Woorden, die Maurits stuwden op het spoor van Jezus.
 Zoo bleef hij lezen.
 Tot hij heel het dikke, beduimelde boek uit had.
 En hij kwam nooit op het idee, dat het wel eens te duur
 betaald kon zijn bij Groen.
 Maar als hij Groen zag, dan lachte hij dankbaar, als tegen
 iemand, die hem een groot geschenk gegeven had.
 Zijn werk leed onder dat alles niet.
 't Stille Joodje was op de H. B. S. de knapste van de klas.
 Niets was er op hem aan te merken.
 Alleen was hij wat stil.
 Wat minder speelsch.
 En toch blonk er levenslust uit zijn oog.
 Maar hij keek wat ernstig voor zijn leeftijd.
 Doch men schreef het toe aan 't groote, groote verlies,
 dat hij geleden had.
 Aan de winst dacht men niet!

HOOFDSTUK XII.

DE GEKRUISIGDE.

Eén ding kon Maurits niet zoo heel goed begrijpen, name-
 lijk, dat de Joden nu nog altijd leden, omdat die verre
 bloedverwanten Jezus gekruisigd hadden.
 Hij zou 't weldra in zijn eigen leven zien.
 Dat Jezus nog altijd gekruisigd wordt.
 Want wat die menschen twintig eeuwen geleden deden:
 Jezus verwerpen en Hem aan 't kruis slaan, dat doen de
 menschen nu altijd nog.
 Ook de Joden.
 In hun geheel verwerpen ze nog den Heere Jezus.
 En daarom blijft Hij voor hen de Gekruisigde.
 En wáár ze Jezus ontmoeten in de harten van één der
 hunnen, daar wordt de Heiland gekruisigd aan de dwars-
 houten van hun verachting en spot.
 Arm volk, dat niet gelooven wil!
 Dat zich niet zalig weet door de hulp van Jakobs God!

Het was in den drukken schoonmaaktijd, dat tante Bets boven op Maurits' kamertje de geheime bergplaats ontdekte met het boek, waarin over Jezus stond.

Met afschuw pakte ze het aan.

Wat, las de jongen in dat boek!

In het boek van den Gekruisigde.

Ha, nu begreep zij, waarom hij zoo stil was.

Waarom hij zoo vaak in zijn kamertje zich terugtrok.

Tante Bets was woedend over de ontdekking.

Was dat nu het loon voor al haar zorgen?

Dat Maurits in 't geheim een Christen werd!

Wat zouden zijn vader en moeder er wel van zeggen, als ze dat nog eens konden weten!

Ach, ze hadden Maurits ook niet zoo vriendschappelijk om moeten laten gaan met die... die Vermettens.

Toen Maurits thuis kwam, stond het huis op stelten.

Voor al oom Simon, die anders nooit een andere bezigheid noch genot kende, dan de Nieuwe Rotterdamsche Courant te lezen, en alleen maar bewogen werd door daling zijner effecten, liep door de kamer, alsof zijn geheele vermogen waardeloos geworden was.

Tante Bets deed het woord.

Voor al wat leelijk was, krijschte ze Maurits uit.

Een schandaal was hij. Een schandaal voor z'n familie. Voor z'n vrienden.

Hij deed zijn beste ouders in 't graf oneer en schande aan. Als de beste menschen het geweten hadden, hadden ze het niet overleefd.

Toen Tante over z'n ouders begon, schoten er vonken uit z'n oogen.

Dat kon hij niet hebben.

„Moeder is er door beter geworden,” bracht hij schor uit.

„Wat? Waardoor?” krijschte Tante.

„Door... door... den God van 't Kerstfeest.”

„Wat...?”

„Ja, door Hem alleen,” zei Maurits nu open.

Tante was één en al verbazing en verontwaardiging.

„Wat, door een Gekruiste?”

„Ja...”

„Jongen, je bent waanzinnig.”

En oom Simon keek Maurits aan, alsof hij overleggen wilde,

naar welke inrichting hij hem het best zou kunnen doen.

Voorloopig liep het af met een heel harde straf.

Vooreerst mocht Maurits in geen zes weken uit.

De toestemming om met de groote vacantie weer naar Arnhem te gaan, werd ingetrokken.

Nooit zou hij daar meer mogen komen.

Maurits werd lakenbleek onder deze mededeeling.

Dàt . . .

Dat beteekende immers, voorgoed gescheiden zijn van zijn allerbeste vrienden.

Nooit meer komen in 't huis, waar liefde woonde, ook voor hem.

Waar hij den God van Kerstfeest ontmoet had.

Die hij toch nooit meer loslaten wilde.

Daar moesten Tante en Oom maar op rekenen.

En reeds troostte hij zich met de gedachte, veel te kunnen lezen in het boek over Jezus, toen de derde strafmaatregel hem hard en ruw in de ooren klonk.

„Dat boek zul je nooit weer zien,” zeide Tante.

En onder de oogen van Maurits, die verbleekt was, werd het boek in den haard geworpen.

Het beduimelde, dierbare boek.

Waar Jezus zoo mooi in geschilderd stond.

De vlammen lekten er omheen.

Maurits deed een stap naar voren, alsof hij het kostbare boek voor dien smaad wilde vrijwaren.

Maar hij duizelde.

Wankelend viel hij op een stoel.

Het was, of hij in zijn verbeelding hamerslagen hoorde, heel, heel in de verte.

Of hij Jezus zag.

Zooals Hij hem kende uit dat boek.

En of Jezus nu gekruisigd werd.

Door Tante en Oom, die met een wreeden lach toezagen, hoe de vlammen 't oude boek verteerden.

't Smeulde nu nog slechts.

Maar wat ook aangetast was door de vlammen, het leek, of het beeld van dien Jezus, dien hij zoo vaak ontmoet had in dat gekraste en gescheurde boek, nu veel duidelijker in zijn hart stond.

En al de verhalen herinnerde hij zich nu beter.

In de eenzame strafdagen, die nu kwamen, kon hij uren teren op wat herinnering hem gaf uit het oude boek.

Neen, de vlammen hadden slechts het papier en de letters aangetast.

De inhoud leefde in Maurits' hart.

En was niet meer aan te tasten.

Eén ding benauwde Maurits. Dat Tante gezegd had van zijn Vader en zijn Moeder.

Zouden die verdriet hebben gehad, als ze 't geweten hadden?

Zóó hield het hem bezig, dat hij er op een nacht van droomde.

Op engelenvleugelen kwam zijn moeder aangewiekt uit hoogen, reinen hemel.

Juichend zag Maurits haar naderen.

En 't eerste, wat hij vroeg, was, of ze het zoo erg vond, dat hij zooveel hield van den Gekruisigde.

Moeder keek hem aan.

Heel, heel ernstig.

Toen speelde er een innige lach over haar gelaat, en zich buigend over haar jongen, hem omvangend in haar zachte vleugelen, kuste ze Maurits weer, zooals ze hem eenmaal gekust had, toen Maurits haar meedeelde, dat de God van 't Kerstfeest haar genezen had.

En Maurits kreeg er rust door.

Zoodat hij den volgenden dag geruster ontwaakte.

Zoo nam de Heere van hem ook deze onrust weg.

Natuurlijk werden alle familieleden en kennissen door Tante in den breede ingelicht over den kleinen Christen.

En allen vermaanden Maurits op hun wijze.

De een zacht en vriendelijk als een vader, zeggende, dat hij erg ondeugend en ongehoorzaam was.

De ander spottend en vermanend.

De een vond hem slecht.

De ander dom.

Maar allen waren 'ze het met tante Bets eens.

Of neen!

Eén niet: Samuel Koekoek.

Uit zijn mond kwam geen enkel woord van vermaan.

Want toen tante Bets hem vertelde van de koppigheid van Maurits, toen verrees weer klaar in zijn geest een hooge duintop aan 't woelige strand.

En hij zag die oude Christin.

„Ach, ik zou hem maar laten gaan,” zei Sammie.

„Wat, wat laten gaan, naar zijn ongeluk?”

„Of zijn geluk...” meende Samuel droog.

„Jij bent een mooie,” vond Tante, terwijl ze Sammie wantrouwend aankeek.

En zelfs oom Simon keek uit de Nieuwe Rotterdammer getroffen op, zooals hij alleen opkeek, wanneer hij onaangenaam getroffen werd door den dalenden koers van een of ander land.

Toen Sammie wegging — hij was nog altijd op de centen — drukte hij Maurits twee blanke rijksdaalders in de hand... om een nieuw boek te koopen.

Want Sammie had gezien, dat Maurits verdriet had.

Maurits keek hem stralend aan, maar zei:

„Dat mag niet.”

„Het mag wel,” zei Sammie met nadruk en ging weg.

HOOFDSTUK XIII.

HET KERSTJOODJE.

Hoog beierden de Kerstklokken hun jubel uit over de duistere stad.

Over alle daken en straten klonk de jubelzang:

Jezus is geboren! Jezus is geboren!

En uit vele woningen spoedden zich reeds de Roomschen, om den geboren Koning der Joden te begroeten.

Straks, als de druilerige Kerstdag aangegruwd was, begonnen ook de Protestantsche klokken met zilveren stem hun blijden jubel uit te gieten over veld en stad.

En breede scharen gingen henen.

Naar de voorhoven.

Om op hun wijze te begroeten den geboren Koning der Joden.

Met een blij gevoel ontwaakte Maurits op dezen Kerstdag.

Het was de dag van zijn God.

Dat gebeurde niet vaak, dat hij zoo blij ontwaakte, want het leven was hard in dit huis zonder liefde.

Het werd een druilerige Zondag met een fijnen motregen,

die de straten glibberig maakte en de wandeling onaangenaam.

Ondanks dat, ontvluchtte Maurits toch 's middags het troosteloze huis, om wat op straat te slenteren.

Reeds was de korte dag aan 't vervagen tot schemerduister.

De straatlantaarns verspreidden een onzeker licht en deden de natte straten glimmen.

Toch was 't nog druk op de straten.

Blijde kindergroepen, vol van 't feest, dat ze vieren gingen, haalden Maurits in.

Op aller gelaat vreugde.

In ieder oog straalde verwachting.

De meesten trokken naar de kerk, die ginds uit het verschiep opdoemde als een sombere steenklomp.

Maar hoe duister ook buiten, Maurits zag, dat het er van binnen licht moest zijn.

Ja, 't kon ook niet anders, daar werd vanavond van Jezus verteld.

Hunkerend keek Maurits de vele Kerstkinderen na.

Onwillekeurig werd hij meegevoerd door den blijden stroom.

Ineens stond hij voor de deur.

Zonder 't bijna te willen, werd hij in 't portaal gedrongen.

Waarom zou hij niet meegaan?

„Waar is je kaart, ventje?” vroeg een meneer.

„Ik . . . ik heb geen kaart, meneer,” kleurde Maurits.

„Dan mag je er niet in.”

Reeds wilde Maurits teleurgesteld terugkeeren, toen een meneer, die ook door de opstopping bij den ingang opgehouden werd, zich omkeerde, tegelijk met twee jongens, die elkaar grinnikend toevoegden:

„Een Joodje.”

„Een Kerstjoodje,” zei de ander, grappig meenend te zijn.

De zwarte meneer hoorde het ook.

„Wat wou je hier, vent?”

En een paar heldere oogen, blauw en oprecht, drongen als 't ware in Maurits' ziel.

Dit waren oogen net als van dokter Vermetten. En geheel vertrouwend op die oogen, zei Maurits:

„Ik wou over Jezus hooren.”

Er blonk verrassing in de oprechte, blauwe oogen, en zijn hand op Maurits' hoofd leggend, zei hij:

„Kom dan mee, jongen.”

Maurits kreeg een beste plaats, tusschen oudere jongens. Een meneer hield toezicht, vroeg zijn naam en was overigens zeer vriendelijk.

Een groote, fraaie Kerstboom stond vooraan, en verder wemelde de kerk van kinderen.

Toen beklom diezelfde meneer, die Maurits zoo vriendelijk binnengelaten had, den preekstoel: het bleek de dominee zelf te zijn.

Het orgel speelde zacht, o zulke heerlijke melodieën.

Toen gingen allen staan, en samen zongen allen, oud en jong, dat mooie, oude lied:

Stille nacht, heilige nacht.

Nog veel meer werd er gezongen.

En verteld ook.

Maar 't mooist vond Maurits 't verhaal van den dominee over de geboorte van Jezus.

Ontroerd luisterde hij.

Hij zag geen nieuwsgierige lummels van jongens meer, die hem onbeschaamd aankeken; hij zag geen meisjes meer, die stillekes voor zich henen lachten: hij luisterde, luisterde, of zijn leven er van afhing.

Misschien was Maurits dien avond wel de beste toehoorder van allen.

Daarna begon de uitdeeling.

Dat was voor de meesten het hoogtepunt: helaas!

Ook Maurits, die op niets gerekend had, kreeg van alles mee.

Een prachtig boek, krentenbollen, chocola en een klein kaartje, dat hij achteloos in den zak liet glijden.

Voor hem was de vertelling hoofdzaak geweest.

Verheugd ging hij dien avond naar huis.

Hij was in lang niet zoo blij geweest.

Wel zingen kon hij.

Al zijn Kerstschatten waren geborgen in z'n sporthemd.

't Zou moeilijk zijn, 't boekje te verbergen.

Want Tante keek streng tegenwoordig.

Het ongeluk wilde, dat Maurits bij 't binnentreden in de huiskamer zijn sinaasappel, die hij bij den uitgang nog gekregen had, uit zijn sporthemd liet vallen.

„Wat is dat? Snoep jij op straat? Hoe kom je er aan?”
snaauwde tante Bets in één adem.

Maurits kleurde.

„Nou?”

„Gekregen, tante.”

„Waar? Van wien? Wie is er zoo goed op zoo'n booswicht?”

Daar Maurits bleef zwijgen, begon Tante lont te ruiken, en zag hem onderzoekend aan.

Bolde daar niet iets onder zijn sporthemd?

Met één stap was ze bij hem.

Nu kwam alles te voorschijn, en Maurits vertelde rondweg, waar hij geweest was.

Tante kreeg een zenuwtoeval van een heel ongevaarlijk soort, en oom Simon keek of heel Europa failliet was.

Toen achtte hij 't zijn plicht, zich ook eens met den misdadigen neef te gaan bemoeien.

Hij diende hem een flink pak slaag toe en stuurde hem zonder eten naar bed.

Maurits beet op zijn tanden.

Hij wilde niet huilen.

Maar toen hij in bed lag, schokte zijn lichaam van snikken.

Wat had hij voor kwaads gedaan?

Uit zijn broekzak was 't kaartje gevallen.

't Eenige, wat men van al zijn schatten niet ontdekt en hem afgenomen had.

Bij zijn kaars las hij het:

„Wie Mij liefheeft, neme zijn kruis op hem en volg Mij.”

HOOFDSTUK XIV.

DE GOD VAN 'T KERSTFEEST.

Het leven in het huis van tante Bets werd er niet beter op. Vooral na de ontdekking van de Kerstfeestviering van Maurits.

Maurits werd Oom en Tante tot een ondraaglijken last. Waardoor zij hem hoe langer hoe ruwer gingen bejegenen.

Vaak bad Maurits in eenzame, donkere uren tot den God van 't Kerstfeest op zijn wijze over zijn smart en zijn kruis.

Maar geen oogenblik kon hij er aan denken, niet meer te vertrouwen op dien God.

Die zijn moeder beter gemaakt had.

O, Moeder zou hem zooveel beter begrepen hebben.

Als hij kwaad gedaan had, dan had Moeder hem zeker niet tweemaal gekust, ééns in werkelijkheid en ééns in den droom.

't Werd erger en erger.

Maurits kreeg slaag en Oom dreigde — hoewel hij best leerde — hem van de H. B. S. te halen.

Toen werd het Maurits te machtig.

En op een nacht, waarin hij veel geschreid en veel gebeden had tot den God van 't Kerstfeest, die maar niet scheen te luisteren, besloot hij, het huis van z'n tante te ontvluchten.

Uithouden kon hij 't niet langer.

Hoog stond de maan aan den hemel.

't Was een heldere winternacht.

Behoedzaam sloop Maurits van de trappen.

In de gang eerst deed hij de schoenen aan.

Daar stond hij op straat.

Wat huiverig, zoo alleen in den nacht.

Ook wel angstwekkend.

Maar...

Waar nu heen?

In de verte hoorde hij een stap.

Snel kroop hij weg, want als een agent hem in den nacht op straat aantrof, zou hij hem zeker oppakken.

En dan...

Toen 't weer veilig was, rijpte een besluit.

Hij zou naar Arnhem gaan, naar... naar dokter Vermetten, die hem zeker zou helpen.

Maar heelemaal loopen...

En treinen reden er 's nachts niet.

Wacht, hij zou tot Utrecht gaan loopen, en dan verder met den trein.

Want hij had nog altijd de twee blanke rijksdaalders van Sammie, daar hij geen boek meer had durven koopen, waarin geschreven stond over Jezus.

Moedig ging hij op weg.

Snel verborg hij zich, als hij maar een schim zag.
Soms ook klopte zijn hartje wel wat snel, als hij een
verdacht geritsel langs den weg hoorde.

Maar helder blonk de maan aan den hemel.

't Viel echter niet mee.

Hij werd zoo moe.

En kreeg zoo'n slaap.

Half slapend sleepte hij zich voort.

Daar... daar doemde een donker gevaarte op... een
groot bosch.

En daar in den nacht door...?

Hij rilde even.

En door zijn hoofd spookten roovergeschiedenissen.

Maar aan den boschrand viel hij neer, uitgeput.

Even rusten!

Een oogenblik maar.

Maar 't werd een lang oogenblik.

Want hij viel in diepen slaap.

En reeds stond de zon hoog aan den hemel, toen hij
ontwaakte.

Hè, hij schrok.

Waar was hij?

En daar voor hem stond een man met een geweer over
den schouder hem lachend aan te zien.

„Nou, vrind, je gunt 't jezelf.”

„Ja... ja meneer.”

Het gesprek werd van dien aard, dat de boschwachter
hem mee naar huis nam en hem heerlijk te eten gaf, want
't bleek Maurits na 't ontwaken, dat hij geducht honger had.

Nog onder 't eten hoorde Maurits geblaf.

Bijna op 'tzelfde oogenblik stond een agent voor hem
met een politiehond.

„Zoo, zoo, mannetje, wou jij ontvluchten?”

Maurits werd bleek.

Hij was achterhaald.

Geen uur later werd hij teruggebracht naar tante Bets.

Toen scheen alle moed verloren.

• • •

De ontvluchting van Maurits bracht heel wat rumoer
teweeg in de familie.

De voogden van Maurits kwamen er aan te pas.

Een dier voogden was de oude vader van Samuel Koekoek.

Hoe het kwam, wist Maurits niet.

Maar op een goeden dag kwam dokter Vermetten hem halen . . . voorgoed.

Maurits kon 't niet gelooven.

Wel wist hij, dat oom Koekoek veel beter over hem dacht dan alle anderen, en vooral, dat Sammie alles voor hem deed.

Ook wist hij, dat oom Simon hem gaarne kwijt was en dat zijn andere voogd heelemaal niet met oom Simon kon opschieten.

Maar al die onderlinge verhoudingen waren zoo door den Heere beschikt, om Maurits zijn hartewensch te doen verkrijgen.

Huppelend ging hij mede met den dokter.

Voor altijd! Voor altijd!

Heerlijk! Heerlijk!

Toen Maurits rustig thuis was bij den dokter, onderhield deze hem heel ernstig over zijn nachtelijke ontvluchting. Dat had hij niet mogen doen. Langs zulke wegen ging de Heere zeker niet mee.

En Maurits nam 't ter harte, wat liefde hem hier zei.

Hij werd weldra de oude Maurits weer, en wat hem te kort gegeven was aan liefde, ontving hij nu te meer.

Ook kreeg hij weer een boek, waarin over Jezus stond.

Doch hij behoefde het niet meer onder de dakpannen te verbergen.

Dat was voorbij.

Bij Sammie ging hij nog wel logeeren met Frans samen.

Eén ding bleef hem altijd een raadsel.

Hoe hij zoo naar hartewensch bij dokter Vermetten gekomen was.

En als hij er naar vroeg?

Dan lachte dokter Vermetten maar.

„Maar wie heeft 't nu gedaan?”

Dan keek dokter even ernstig en zei:

„Ik denk . . . de God van 't Kerstfeest.”

BESLUIT.

Ons verhaal kan nog niet eindigen.
 De lezer wil nog meer van Maurits weten.
 Vooral, of hij nog verder reisde met... den God van 't
 Kerstfeest.
 Hij oordeele zelf.

* * *

In een deftige laan van een rustig provinciestedje staat een groot huis.

Het huis heeft echter maar enkele bewoners.

Een zeer gezien tandarts, een oude huishoudster en een dienstmeisje.

Wie die geziene arts is...?

Maurits, het Kerstjoodje.

De God van het Kerstfeest heeft ook verder voor hem gezorgd.

Met dien God heeft hij tot dusver alle tegenslagen, die het leven geeft, overwonnen, en met dien God heeft hij zegen op zegen ontvangen.

Heel 't kleine stadje kent hem als een goed Christen, met veel, veel liefde.

Die hij geërfd heeft, net zoo goed als Frans en Elsje, van dokter en mevrouw Vermetten.

't Is diezelfde liefde, die hem trok tot den God van 't Kerstfeest op dien sneeuwenden Kerstavond.

Ieder in 't kleine stadje noemt hem het Kerstjoodje.

Want Kerstmis is Dokter's liefste en mooiste feest. Dan huurt hij telken jare een groote zaal af en ontvangt er veel kinderen van alle standen, en heel, heel gaarne... Kerstjoodjes.

Hoe hij aan 't geld voor zulke Kerstfeesten komt?

Daar gaat hij voor op den bedel bij al zijn kennissen.

En ieder jaar weer in de Kerstweek ontvangt hij twee voorname en vaste giften.

Eén uit Arnhem; van wien, dat behoeft zeker niet mededeeld te worden.

En één uit Amsterdam, van Samuel Koekoek.

Deze heeft nog altijd den bijnaam van Samuel Plukvet, maar schijnt zijn gierigheid geheel vergeten te zijn, te oor-

deelen naar de vorstelijke giften, die hij telken jare zendt voor het Kerstfeest van 't Kerstjoodje.

Wat hij niet vergeten is?

Een zomervacantie, een heel prettige, en een tocht in de blanke duinen.

En als hij dien weer in de herinnering maakt, dan ziet hij op een hoogen duintop een vrouwtje, die alles aan de zee had moeten verliezen, maar die sterk was.

Heel sterk.

In... den God van 't Kerstfeest.

EINDE.

INHOUD.

Hoofdstuk	Bladz.
I. De nieuwe bureu	5
II. Het Joodje	9
III. Frans verliest den strijd	15
IV. Samuel Plukvet in doodsangst	24
V. Samuel Plukvet wordt zeeruiter.	30
VI. Sint-Nicolaasavond	35
VII. Een voetbalclub	41
VIII. Kerstmis	46
IX. Bange dagen	51
X. Onverwachte gebeurtenissen	55
XI. Een boek over Jezus.	62
XII. De Gekruisigde.	67
XIII. Het Kerstjoodje	71
XIV. De God van 't Kerstfeest	74
Besluit.	78
